

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU10

Övergripande skolfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övergripande skolfrågor och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, pågående utredningar och aviserade och vidtagna åtgärder.

Motionerna tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, val av skola, fristående skolor, tillsyn, särskilda undervisningsformer och it i skolan.

I betänkandet finns 22 reservationer (M, SD, C, V, L) och sex särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	7
Åtgärder för att höja kunskapsresultaten	7
Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet	16
Val av skola.....	23
Fristående skolor	26
Tillsyn	34
Särskilda undervisningsformer	41
It i skolan.....	45
Motioner som bereds förenklat.....	48
Reservationer	50
1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (M)	50
2. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (SD).....	51
3. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (C).....	52
4. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (V).....	53
5. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (L)	54
6. Möjligheter för elever att gå om en årskurs, punkt 2 (M, SD).....	55
7. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 3 (M)	55
8. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 3 (SD).....	57
9. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 3 (V)	57
10. Val av skola, punkt 4 (C).....	58
11. Fristående skolor, punkt 5 (SD).....	59
12. Fristående skolor, punkt 5 (C)	60
13. Fristående skolor, punkt 5 (V).....	61
14. Tillsyn, punkt 6 (M)	61
15. Tillsyn, punkt 6 (SD).....	62
16. Tillsyn, punkt 6 (C)	63
17. Tillsyn, punkt 6 (L).....	65
18. Reformera Barn- och elevombudet, punkt 7 (SD, L).....	66
19. Särskilda undervisningsformer, punkt 8 (C).....	66
20. It i skolan, punkt 9 (M).....	67
21. It i skolan, punkt 9 (C).....	68
22. It i skolan, punkt 9 (L).....	69
Särskilda yttranden	70
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (M).....	70
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (SD)	70
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (C).....	70
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (V)	70
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (KD).....	70
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (L).....	71
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	72
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	72
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 10	85

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,
 2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 9 och 19,
 2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,
 2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6,
 2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP)
 yrkande 8,
 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2,
 2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 2 och 6,
 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt
 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (L)

2. Möjligheter för elever att gå om en årskurs

Riksdagen avslår motion

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 6 (M, SD)

3. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 2,
 2019/20:795 av Gustav Fridolin (MP),
 2019/20:1044 av Elin Gustafsson (S),
 2019/20:1132 av Yasmine Bladelius (S),
 2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5,
 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11,
 2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10 och
 2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 14.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V)

4. Val av skola

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 14 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24.

Reservation 10 (C)

5. Fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6,
2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 17,
2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 11,
2019/20:621 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10,
2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 26 och 28.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (C)

Reservation 13 (V)

6. Tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 3 och 16,
2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S),
2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),
2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6,
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 12 och 13,
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 20 och 21 samt
2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Reservation 14 (M)

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (L)

7. Reformera Barn- och elevombudet

Riksdagen avslår motion

2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation 18 (SD, L)

8. Särskilda undervisningsformer

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:404 av Solveig Zander (C),
2019/20:693 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 3,
2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7,
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 19 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 34.

*Reservation 19 (C)***9. It i skolan**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1389 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 3,

2019/20:2079 av Helena Gellerman (L),

2019/20:3092 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 13,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17,

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 31 och

2019/20:3342 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (L)

10. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 3 mars 2020

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvis (SD), Linus Sköld (S), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronståhl (S), Annika Hirvonen Falk (MP), Maria Nilsson (L), Jörgen Grubb (SD), Aylin Fazelian (S) och Niels Paarup-Petersen (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 129 motionsyrkanden om övergripande skolfrågor inom skolväsendet från allmänna motionstiden 2019/20. Av dessa bereds 68 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, skolvalet, fristående skolor, tillsyn, särskilda undervisningsformer och it i skolan.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi), samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän. I det här betänkandet behandlar utskottet främst motioner från den allmänna motionstiden om övergripande skolfrågor inom skolväsendet. Under våren 2020 behandlar utskottet även motionsyrkanden om frågor inom utbildningsväsendet i två andra betänkanden – 2019/20:UbU11 Grundläggande frågor om utbildning och 2019/20:UbU12 Lärare och elever.

Utskottets överväganden

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om förslag på olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten i skolan.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (L) och 6 (M, SD).

Motionerna

Kunskapsmålen

I motion 2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6 behandlas frågan om hur mansnormer hindrar pojkars kunskapsinhämtning. Motionären framhåller att det finns en s.k. antipluggkultur och att det är mindre accepterat bland killar att ägna mycket tid åt skolarbetet.

I partimotion 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2 anser motionärerna att skolan behöver säkerställa att elever som är i behov av särskilda anpassningar i form av exempelvis mindre undervisningsgrupper och resursskolor kan få sådan hjälp. Det ska enligt motionärerna vara kartläggningmaterial, resultat på nationellt prov eller uppgifter från lärare och övrig skolpersonal i samråd med eleven – inte medicinska diagnoser – som ska styra när anpassningar och särskilt stöd ska ges till eleverna.

I kommittémotion 2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 5 anser motionärerna att det ska finnas större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs. Grundskolan ska enligt motionärerna garantera att elever har tillräckliga kunskaper för att klara gymnasieskolan.

I yrkande 6 begärs att skolplikten i grundskolan ska förlängas till 18 års ålder för de som inte har uppnått gymnasiebehörighet. Elever ska även ha möjlighet att gå vidare till yrkesskola med en tydligare yrkesinriktning.

I kommittémotion 2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 9 föreslår motionärerna att timplanen i matematik ska delas upp årskursvis och att det ska införas nivågruppering i matematik, svenska och engelska fr.o.m. årskurs 7. Det bör enligt motionärerna ske för att öka möjligheterna att upptäcka elever som halkat efter i undervisningen och tydliggöra vad eleverna ska ha lärt sig efter varje årskurs.

I yrkande 19 behandlas frågan om en ordning där elever ska nå målen i viktiga kärnämnen innan de fortsätter i nästa klass. Motionärerna framhåller att om rektorn inte ser att det är möjligt att en elev kan klara av nästa årskurs behöver eleven gå om årskursen.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 och i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1 vill motionärerna verka för ett ökat fokus på elevernas kunskapsutveckling. Det skulle enligt motionärerna bli lättare för eleverna att veta vad som krävs för att nå målen, vilket i sin tur skulle öka motivationen.

I partimotion 2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 framhåller motionärerna att tiden är en avgörande faktor för att eleverna ska kunna nå kunskapsmålen och att det är viktigt att alla elever får den garanterade undervisningstid de är berättigade till.

Undervisningstiden

I kommittémotion 2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 2 vill motionärerna avskaffa elevens val i sin nuvarande form och i stället fördela timmarna över de ämnen där eleven har störst behov. Målet måste vara att alla elever ska lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet.

I motion 2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) önskar motionären att man utreder möjligheten att utöka det lägsta tillåtna antalet skoldagar från dagens 178 till 183 skoldagar per läsår. Mer undervisningstid fördelat på fler dagar är enligt motionären ett verktyg bland flera för att nå högre uppsatta mål.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2 vill motionärerna att terminssystemet ses över i syfte att skapa mer undervisningstid. Motionärerna framhåller att svenska elever har färre undervisningstimmar än genomsnittet i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Även kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 3 behandlar motsvarande fråga.

I kommittémotion 2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 anser motionärerna att det bör tillsättas en utredning som antingen föreslår en timplan för förskoleklassen eller tydligare regleringar av undervisningstiden i skollagen. Motionärerna framhåller att det finns en otydlighet i lagstiftningen som innebär att det varierar mellan kommunerna hur mycket undervisning barn i förskoleklassen har rätt till; i vissa kommuner får de 15 timmar undervisning i veckan, i andra dubbelt så mycket.

Läxhjälp m.m.

I motion 2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP) yrkande 8 anser motionärerna att man bör fortsätta stödja föräldrarnas delaktighet i sina barns utbildning. Motionärerna framhåller att Miljöpartiet har sett till att studieförbunden fått utökad statsbidrag för insatser som ska öka föräldrars delaktighet i barns lärande och att målet är att det leder till en mer jämlik skola.

Kunskapsmålen

Gällande rätt

I 3 kap. 2 § skollagen finns en bestämmelse om barnens och elevernas lärande och personliga utveckling. I bestämmelsen sägs att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Om det finns särskilda skäl får en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan ges särskilt stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (3 kap. 11 § skollagen).

Begreppet resursskolor finns inte i skollagen. Utbildningen i fristående grundskolor får dock enligt 10 kap. 35 § skollagen begränsas till att avse elever som är i behov av särskilt stöd. Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2017 ref. 50 slagit fast att det inte strider mot skollagen att även kommunala huvudmän organiserar s.k. resursskolor.

En garanti för tidiga stödinsatser, den s.k. läsa-skriva-räkna-garantin

Den 1 juli 2019 infördes det bestämmelser i 3 kap. skollagen om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan, den s.k. läsa-skriva-räkna-garantin (prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333). Syftet med garantin är att en elev som behöver stöd tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov, bl.a. genom att förskollärare och lärare samråder med personal med specialpedagogisk kompetens. Garantin innebär vidare bl.a. att elevens språkliga medvetenhet och matematiska tänkande ska kartläggas redan i förskoleklassen med stöd av ett nationellt kartläggningsmaterial. Om det utifrån användningen av kartläggningsmaterialet, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov finns en indikation på att en elev i förskoleklassen eller i lågstadiet inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i svenska, svenska som andraspråk eller matematik ska den ansvariga förskolläraren eller läraren göra en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling för att avgöra om eleven behöver extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd för att nå de kunskapskrav som ska uppnås. Om ett sådant behov finns ska det göras en planering av extra anpassningar eller en anmälan till rektorn för att utreda behovet av särskilt stöd.

Bakgrund och pågående arbete

Uppföljning och utvärdering av garantin för tidiga stödinsatser

Regeringen har gett i uppdrag åt Skolinspektionen att, inom ramen för sitt kvalitetsgranskningsuppdrag, följa upp och utvärdera den garanti för tidiga stödinsatser som riksdagen har beslutat om (prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333). I utvärderingen ska myndigheten också analysera om och i så fall hur lärarnas administrativa arbete påverkas av garantin. Utvärderingen ska ha ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Skolinspektionen ska ge Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) löpande information om arbetet. Uppdraget ska delredovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 18 december 2020 och slutredovisas senast den 16 december 2022 (U2018/03700/S delvis och U2018/03704/S).

En tioårig grundskola

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag (bet. 2018/19:UbU1 punkt 1 d, rskr. 2018/19:104). Utbildningsutskottet framhöll att man vill införa en tioårig grundskola med skolstart i årskurs 1 vid sex års ålder för att ytterligare stärka elevernas lärande. Detta innebär enligt utskottet att dagens förskoleklass görs om till ny årskurs 1 och att lågstadiet blir fyraårigt. De kunskapskrav som finns för lågstadiet i dag ska finnas kvar, och förändringen innebär att sexåringarna knyts till grundskolans personal, kompetens, läroplan och resurser.

I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet (januari 2019) kom partierna överens om att regeringen ska bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

Även av regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår det att förslaget ska tas fram för att möjliggöra en tioårig grundskola.

Av budgetpropositionen för 2020 framgår att det i den beslutade budgeten för 2019 avsattes medel för fortbildningsinsatser för förskollärare vid ett införande av en tioårig grundskola. Regeringen bedömde i propositionen att det är för tidigt att påbörja sådana utbildningsinsatser. Mot bakgrund av detta beräknade därför regeringen att anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* skulle minska med 170 000 000 kronor 2020 för att finansiera andra prioriterade insatser. Regeringen beräknade för 2021 och 2022 att anslaget dock ska öka med 20 000 000 kronor per år för fortbildningsinsatser för förskollärare vid införande av en tioårig grundskola (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:120).

Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven

Regeringen beslutade den 20 juli 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (dir. 2017:88).

Enligt tilläggsdirektiv ska utredaren nu även undersöka förutsättningarna för att införa en garanti för tidiga stödinsatser i grundsärskolan motsvarande den som har föreslagits för grundskolan, sameskolan och specialskolan, och vid behov föreslå författningsändringar (dir. 2018:33).

Enligt ytterligare tilläggsdirektiv ska utredaren bl.a. analysera hur elever bättre kan få stödinsatser kopplade till lärmiljö och grupptillhörighet och föreslå nödvändiga författningsändringar (dir. 2019:38). Utredaren ska bl.a. analysera vilka förändringar av bestämmelserna för särskild undervisningsgrupp som bör göras för att det ska bli lättare för elever att få stöd utanför den ordinarie undervisningsgruppen. Utredaren ska vidare analysera eventuella gränsdragningsproblem mellan placering i särskild undervisningsgrupp och placering i s.k. resursskola och kartlägga och analysera i vilken utsträckning dagens s.k. resursskolor möter de behov som finns samt redovisa åtgärder som kan stärka dagens s.k. resursskolor.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2021 (dir. 2020:18).

Internationella jämförande studier på utbildningsområdet

PISA (Programme for International Student Assessment) är en internationell studie som undersöker 15-åringars kunskaper inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Studien genomförs vart tredje år.

I PISA 2012 presterade svenska elever långt under genomsnittet bland OECD-länderna i samtliga tre ämnesområden. I PISA 2015 vände resultaten uppåt och i PISA 2018 har Sveriges resultat i ett internationellt perspektiv förbättrats ytterligare då svenska elever nu presterar över OECD-genomsnittet inom alla tre ämnesområden. När enbart de svenska elevernas resultat jämförs över tid har resultaten förbättrats jämfört med PISA 2012. Jämfört med PISA 2015 ökar visserligen den uppmätta poängen men förbättringen är inte statistiskt säkerställd.

Av PISA 2018 framgår vidare att glappet mellan pojkar och flickor minskar. I läsförståelse har skillnaderna minskat från 51 poäng i PISA 2012 till 34 poäng i PISA 2018. I PISA 2012 var skillnaderna större än OECD-genomsnittet, men nu har de minskat till samma nivå som OECD.

Förslag till ändringar i kursplaner, kunskapskrav och ämnesplaner

Skolverket föreslog i en redovisning till Utbildningsdepartementet den 13 december 2019 ändringar i kursplaner, kunskapskrav och ämnesplaner (dnr 2019:173, 2019:770). Skolverket framhöll att de reviderade kurs- och ämnesplanerna ska bli en tydligare utgångspunkt och ett bättre arbetsverktyg för lärarnas undervisning. De ska stödja en skola för kunskap och bildning och stärka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen. Förändringarna i kunskapskraven ska ge lärarna ett bättre verktyg för betygsättning och på så sätt skapa förutsättningar för mer tillförlitliga och rättvisande betyg. Genom en inventering och analys har Skolverket i redovisningen identifierat behov av förändringar. Behoven ser enligt Skolverket olika ut i olika ämnen, och revideringarna har därför varierat i omfattning mellan ämnena. Det som har

fungerat väl i kurs- och ämnesplanerna från 2011 föreslås behållas. Dessutom är det enligt Skolverket viktigt att ta till vara den praxis kring tolkning och användning som lärare har utvecklat sedan dess. Överlag handlar det om justeringar i texterna; ämnenas karaktär har inte förändrats. Revideringen omfattar inte de inledande, övergripande delarna i läroplanerna och inte heller betygsskalans utformning. Syftet att olika värden, övergripande kunskapsmål och perspektiv som finns i de inledande delarna ska genomsyra undervisningen i alla ämnen är oförändrat. Skolverket föreslår ändringar i kursplanerna och kunskapskraven i grundskolan och sameskolan, i fem kursplaner i specialskolan och i ämnesplanerna i engelska, matematik och moderna språk på gymnasial nivå. Skolverket har tagit initiativ till denna revidering, och den förutsätter att regeringen fattar beslut i enlighet med förslagen om kursplanerna i grundskolan samt ämnesplanerna i engelska och matematik på gymnasial nivå. Därefter kommer Skolverket att fatta beslut om ändringar i myndighetens föreskrifter om övriga kursplaner och ämnesplaner samt om kunskapskraven.

Frågan bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Undervisningstiden

Bakgrund och gällande rätt

Garanterad undervisningstid

Elever som går i de obligatoriska skolformerna har rätt till ett minsta antal garanterade undervisningstimmar per stadium. Med garanterad undervisningstid avses den minsta totala undervisningstiden för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan, enligt 1 kap. 2 § skolförordningen, (2011:185). Undervisningstiden uppgår i grundskolan och grundsärskolan till 6 890 timmar, i specialskolan till 8 070 timmar och i sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, till 4 473 timmar (10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen). Förskoleklassen ska omfatta minst 525 timmar under ett läsår (9 kap. 7 § skollagen).

Regeringen får med stöd av 10 kap. 5 § skollagen meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). Bestämmelser om stadiindelade timplaner för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan finns i bilaga 1 till skolförordningen och trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2016/17:143, bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339). Samtidigt återinfördes benämningarna låg-, mellan- och högstadium i skollagen.

Det finns två timplaner som gäller fr. o. m. läsåret 2019/20:

- Stadiindelad timplan för elever som börjar årskurs 1–7 höstterminen 2019.
- Timplan utan stadiindelning för elever som börjar årskurs 8 eller 9 höstterminen 2019.

Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden (9 kap. 3 § skolförordningen). Av 9 kap. 4 § skolförordningen framgår vidare att huvudmannen efter förslag av rektorn beslutar om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna i grundskolan.

Skolförordningen ändrades även den 1 juli 2019 (SFS 2018:512) genom en ändring i timplanen för grundskolan (bil. 1 i förordningen) så att eleverna i grundskolan fr.o.m. med höstterminen 2019 får ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik. Timmarna ingår i högstadiet i den stadiindelade timplanen. Även i idrott och hälsa får eleverna ytterligare 100 timmar undervisningstid som fördelas mellan mellanstadiet och högstadiet. Samtidigt minskar den garanterade undervisningstiden i elevens val med 205 timmar. Reglerna omfattar elever som började årskurs 7 höstterminen 2019. För elever i årskurs 8 och 9 gäller den äldre timplanen.

Översyn av timplanerna

Regeringen har beslutat att ge Skolverket i uppdrag att genomföra en översyn av timplanerna för grundskolan och motsvarande skolformer. Syftet är att skapa en bättre balans mellan undervisningens innehåll och den undervisningstid som anges i timplanerna. Skolverket ska analysera behovet av en omfördelning av tid mellan ämnen och särskilt beakta möjligheten att utöka undervisningstiden i ett eller flera ämnen genom att minska eller ta bort undervisningstiden i elevens val. En analys ska göras av vilka konsekvenser en minskning eller ett borttagande av elevens val skulle få för bl.a. undervisning i svenskt teckenspråk, modersmål och moderna språk i grund- och gymnasieskolan. Uppdraget har getts genom en ändring av Skolverkets regleringsbrev för budgetåret 2020 och ska redovisas senast den 31 mars 2021.

Olika val som erbjuds elever

Utöver de ämnen som undervisningen ska omfatta i grundskolan ska det finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål. Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen (se 10 kap. 4 §, 11 kap. 6 §, 12 kap. 4 § och 13 kap. 4 § skollagen).

Närvaro

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Den obligatoriska verksamheten får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar eller, i förskoleklassen och de två lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar.

Läxhjälp m.m.

Bakgrund och gällande rätt

Statsbidrag

Förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid innehåller bestämmelser om statsbidrag för frivilligt anordnande av hjälp med läxor eller annat skolarbete till elever. Enligt förordningen får statsbidrag lämnas till den som är huvudman för en grundskola, grundsärskola, sameskola eller specialskola och till en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete. Det finns inga krav i förordningen på att en huvudman behöver använda behöriga lärare, utan huvudmannen ska använda lämplig personal inom den egna organisationen. Om huvudmannen anordnar denna hjälp i samarbete med en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete får dessutom den ideella föreningens bemanning användas. Statsbidraget administreras av Skolverket.

Under 2018 fördelade Folkbildningsrådet särskilda medel till studieförbunden för att öka föräldrars och andra vårdnadshavares delaktighet i sina barns lärande. Studieförbunden genomförde ca 1 200 studiecirkel, 300 arrangemang i annan folkbildningsverksamhet och ca 470 kulturprogram under året (prop. 2019/20:1 utg.omr. 17 avsnitt 16.4.2, bet. 2019/20:KrU1, rskr. 2019/20:101).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår att läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan införs.

Regeringsförklaringen

Även av regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår att det ska införas en läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan så att den elev som riskerar att inte bli behörig till gymnasiet kan få mer undervisning i de ämnen som eleven behöver.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Sverige ska ha höga ambitioner som en kunskapsnation. Utskottet vill därför inledningsvis framhålla att regeringen anser att utbildningspolitiken ska värna Sveriges position som en ledande kunskapsnation och att fokus ska ligga på att höja kunskapsresultaten och öka jämlikheten i skolan. Utskottet vill uppmärksamma att regeringen genomför en rad olika insatser för att höja svenska elevers kunskapsresultat och stärka jämlikheten.

När det gäller motioner som handlar om olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten i skolan vill utskottet inledningsvis erinra om den läsa-skriva-räkna-garanti som infördes i skollagen i juli 2019 och som innebär att elever som är i behov av stöd ska få det tidigt och utformat utifrån sina behov. Genom garantin kartläggs elevers språkliga medvetenhet och matematiska tänkande redan i förskoleklassen med hjälp av ett nytt obligatoriskt kartläggningsmaterial. Om förskolläraren eller läraren ser att en elev visar en indikation på att inte nå kunskapskraven ska en särskild bedömning göras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens och stödinsatser sättas in om så behövs.

Utskottet vill även lyfta fram uppdraget till Skolverket om att följa upp garantin för tidiga stödinsatser, regeringens avisering om att införa en tioårig grundskola och arbetet i Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven (U 2017:07). Utskottet avvaktar regeringens beredning av dessa frågor.

Utskottet vill vidare lyfta fram att Skolverket lämnat förslag till regeringen om reviderade kurs- och ämnesplaner, bl.a. för att fakta ska betonas tydligare. Skolverket föreslår ändringar i kursplanerna och kunskapskraven i grundskolan och sameskolan, i fem kursplaner i specialskolan och i ämnesplanerna i engelska, matematik och moderna språk på gymnasial nivå. Utskottet inväntar regeringens beredning i frågan. Utskottet kan också konstatera att det av PISA 2018 framgår att glappet mellan pojkar och flickor minskar.

När det gäller yrkanden om undervisningstiden vill utskottet hänvisa till den stadiindelade timplanen i grundskolan som infördes den 1 juli 2018. Syftet med införandet var att öka likvärdigheten mellan skolorna. Bland annat underlättar den stadiindelade timplanen för elever att byta skola utan att riskera att de missar undervisningstimmar, eller ett helt ämne om skolan de byter till har påbörjat ämnet i en tidigare årskurs. En ökad styrning av fördelningen av undervisningstiden innebär också att skolorna enklare kan följa upp att eleverna får de timmar de har rätt till. Vidare vill utskottet upplysa om de ökningar av undervisningstiden som har införts i timplanen fr.o.m. höstterminen 2019 som innebär att eleverna i högstadiet får ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik och eleverna i mellanstadiet och högstadiet får ytterligare 100 timmar undervisningstid i idrott och hälsa. Enligt den sakpolitiska överenskommelsen ska det även införas en prioriterad timplan för elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Utskottet vill slutligen hänvisa till uppdraget till Skolverket om en översyn av timplanerna. Utskottet finner inga skäl för att föreslå någon förändring av den rättsliga regleringen utan avvaktar regeringens arbete i dessa frågor.

När det gäller yrkandet om läxhjälp hänvisar utskottet till den gällande regleringen om läxhjälp och att det framgår av den sakpolitiska överenskommelsen att det ska införas en läxhjälpsgaranti för elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Utskottet finner inte heller i detta avseende några skäl för att föreslå några förändringar.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2019/20:139 (V) yrkande 1, 2019/20:616 (SD) yrkandena 9 och 19, 2019/20:1627 (M), 2019/20:2056 (L) yrkande 1, 2019/20:2071 (S) yrkande 6, 2019/20:2456 (MP) yrkande 8, 2019/20:2828 (M) yrkande 2, 2019/20:3089 (M) yrkandena 2, 5 och 6, 2019/20:3110 (C) yrkandena 1 och 2 samt 2019/20:3254 (C) yrkandena 1 och 3.

Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD) och 9 (V).

Motionerna

Ansvarsfördelningen

I partimotion 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11 föreslås att man ska utreda frågan om huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan. Motionärerna gör gällande att barn och unga hänvisas tillbaka till elevhälsan från primärvården med uppmaning att elevhälsan ska remittera till barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Barn och unga riskerar enligt motionärerna att falla mellan stolarna.

I kommittémotion 2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 14 begärs ett tydliggörande av huvudmannaskapet och ansvaret för elevhälsan. Enligt motionärerna måste lagstiftningen tydliggöra ansvarsfördelningen och öka kraven på samverkan mellan aktörerna.

I kommittémotion 2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 2 önskar motionärerna att staten ska ta över dysfunktionella skolor. Motionärerna konstaterar att det finns skolor som inte uppfyller minimikraven när det gäller trygghet och undervisning.

I motion 2019/20:795 av Gustav Fridolin (MP) föreslår motionären att staten i enlighet med Skolkommissionens slutsatser ska ta ökat ansvar för finansieringen av skolan. Motionärens uppfattning är att riksdagen bl.a. mot bakgrund av arbetet i Utredningen om en mer likvärdig skola bör kunna skapa tydlighet genom att uttala att man anser att skolan ska vara statligt finansierad.

Resursfördelningen

I motion 2019/20:1044 av Elin Gustafsson (S) anser motionären att man bör överväga att se över hur man kan möjliggöra en mer rättvis resurstilldelning i skolan utifrån elevernas behov. Det behövs enligt motionären för att alla barn ska få en bra start i livet och för att säkerställa att alla får samma möjligheter att utvecklas fritt utifrån sina behov.

I kommittémotion 2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10 vill motionärerna att antalet riktade statsbidrag till skolan ska minskas. Enligt motionärerna behövs en översyn av statsbidragen till förmån för ett stöd som består av två delar, dels en ökning av de allmänna statsbidrag som fördelas till kommunerna, dels ett kunskapskontrakt.

Avgifter

I motion 2019/20:1132 av Yasmine Bladelius (S) önskar motionären att man ser över möjligheten att förtydliga skollagen så att alla elever utan kostnad ges möjlighet att delta i aktiviteter som anordnas av skolan. Elever ska enligt motionären inte behöva avstå från gemensamma aktiviteter på grund av att aktiviteterna är förenade med kostnader.

I partimotion 2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 föreslås att regeringen tillsätter en utredning om att grundskolor ska vara skyldiga att erbjuda sina elever kostnadsfri frukost. Frukost är något som ska erbjudas alla elever, och då får kostnaden inte vara ett hinder för de elever som inte har råd men som ofta har det största behovet.

Ansvarsfördelningen

Bakgrund och gällande rätt

Skolväsendet omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshemmet. Obligatoriska skolformer är grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola (1 kap. 1 § skollagen).

Riksdagen och regeringen har ett övergripande nationellt ansvar för skolväsendets resultat och utveckling. Staten anger nationella mål, krav och riktlinjer för verksamheterna i skollagen, läroplanerna och andra författningar. Staten ansvarar för tillsyn, statlig kvalitetsgranskning samt nationell uppföljning och utvärdering genom de statliga förvaltningsmyndigheterna inom området (Skolverket och Skolinspektionen).

I 2 kap. skollagen finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelning inom skolväsendet. Inom skolväsendet är staten huvudman för specialskolan och sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet vid en skolenhet med specialskola eller sameskola. Kommuner, i vissa fall regioner, och enskilda kan vara huvudmän för övriga skolformer (förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet).

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det innebär att huvudmännen ansvarar för att inom regelverkets ramar bedriva och organisera sin verksamhet så att målen nås.

Särskilt om elevhälsa

I 2 kap. 25–28 §§ skollagen finns bestämmelser om elevhälsa för eleverna i samtliga skolformer. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) anges att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. Det är också angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. I förarbetena anges också att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Regeringen gav i mars 2017 Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag (U2017/01236/GV) att tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete som ska syfta till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. En slutredovisning med resultatet av uppföljningen, utvärderingen och hur slutsatserna av arbetet har spridits ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 januari 2021.

Regeringen har beslutat att Utredningen om elevers möjlighet att nå kunskapskraven (U 2017:07) ska analysera bestämmelserna om tillgång till elevhälsa och föreslå hur det kan förtydligas vad som är en acceptabel lägstanivå. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2021 (dir. 2020:18).

Beslutsunderlag för statligt huvudmannaskap

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår att ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap för skolan tas fram. Även av regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår att ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap för skolan tas fram.

Resursfördelningen

Bakgrund och gällande rätt

Den största delen av verksamheterna inom skolväsendet bedrivs av kommunerna och finansieras dels med kommunala skatteintäkter, dels med statsbidrag som riksdagen beslutar om efter förslag från regeringen i budgetpropositionen. Statsbidragen kan vara generella eller riktade. De generella

statsbidragen finns inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, som bereds av finansutskottet, och de riktade statsbidragen finns inom bl.a. utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, som bereds av utbildningsutskottet. Därutöver ersätts kommunsektorn för ökade kostnader till följd av reformer inom utbildningsområdet i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Sådana ersättningar finns också inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Kommunerna fördelar resurser för utbildning inom skolväsendet dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning och ersättning till statliga skolor.

Enligt 2 kap. 8 b § skollagen ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Paragrafen omfattar fördelning av resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Det är alltså förutsättningarna och behoven som ska vara styrande vid resursfördelningen. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas men anger att de ska fördelas utifrån dessa grunder (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292).

Bidraget till fristående verksamheter, dvs. verksamheter med enskild huvudman, består av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna verksamheten – den s.k. lika-behandlingsprincipen (10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 14 kap. 15–17 §§, 16 kap. 52–55 §§ och 19 kap. 45–48 §§ skollagen).

Den 1 juli 2017 ändrades bestämmelserna i skollagen om bidrag till enskilda huvudmän för förskolor och skolor i form av tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever (se bl.a. 10 kap. 39 §). Genom ändringarna har det förtydligats att tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. Vidare gör regeringen bedömningen att det bör klargöras att ett tilläggsbelopp också kan lämnas för sådana extraordinära stödåtgärder som ett barn eller en elev behöver i undervisningen. Syftet med åtgärderna är att säkerställa att enskilda huvudmän för förskolor och skolor får de resurser som behövs för att tillgodose varje barns och elevs behov av särskilt stöd (prop. 2015/16:134, bet. 2015/16:UbU19, rskr. 2015/16:255). Sedan den 1 augusti 2017 får tilläggsbeloppet även omfatta situationen när elever deltar i lovskola (prop. 2016/17:156, bet. 2016/17:UbU22, rskr. 2016/17:293).

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har avgjort två mål som handlar om hur storleken på tilläggsbelopp ska bestämmas. Utgångspunkten i målen är att kommuner beslutat att minska ersättningen för insatser av särskilt stöd till både kommunala och fristående skolor med hänsyn till kommunens budget. HFD anser att kommunerna inte haft stöd för sina beslut att minska tilläggsbeloppen till fristående skolor. Enligt HFD framgår det av både skollagen, förarbeten och praxis att tilläggsbelopp ska baseras på en individuell bedömning av varje barns unika behov. Det gäller också enligt domstolen tilläggsbeloppets storlek.

Vidare står det klart att likabehandlingsprincipen inte gäller direkt i fråga om tilläggsbelopp. HFD uttalar att när storleken på tilläggsbelopp ska bestämmas ska utgångspunkten vara att barnets behov av stöd kan tillgodoses i praktiken (mål nr 5544-18 och 1320-19).

Riktade statsbidrag till skolan

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16) har regeringen uttalat följande om de riktade statsbidragen på utbildningsområdet:

Regeringens ambition är att de riktade statsbidragen på utbildningsområdet ska bli betydligt färre och enklare. Samtidigt kommer det även i fortsättningen finnas ett behov av att staten riktar väl avvägda statsbidrag till specifika verksamhetsområden med stora utvecklingsbehov. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att befintliga statsbidrag i större utsträckning bör hanteras på ett samlat och långsiktigt sätt inom ramen för ett antal områden. Det innebär att vissa bidrag kommer att fasas ut under mandatperioden medan andra kommer att föras samman i syfte att skapa effektiva och långsiktiga bidragsstrukturer för respektive behovsområde. I denna budgetproposition tas de första stegen i form av ett antal förslag, bl.a. gällande införandet av ett nytt samlat bidrag för karriärsteg för förstelärare, som ersätter nuvarande tre bidrag, samt en minskning av det totala antalet statsbidrag på skolområdet, vilket kan vara särskilt betydelsefullt för små huvudmän som inte har lika utbyggda administrativa stödfunktioner som större huvudmän. Vidare avser regeringen att genomföra förenklingar i förordningen (2016:937) om statsbidrag för en regional yrkesinriktad vuxenutbildning. I kommande budgetpropositioner avser regeringen att återkomma med ytterligare förslag.

Regeringen meddelade i ett pressmeddelande den 20 december 2019 att den beslutat om ett nytt samlat statsbidrag för karriärsteg för lärare. Statsbidraget betalas ut fr.o.m. höstterminen 2020 och ersätter tre tidigare statsbidrag för karriärsteg för lärare. Det samlade statsbidraget innebär att det blir färre riktade statsbidrag inom skolområdet, och därmed minskar enligt regeringen skolhuvudmännens administrativa börda (se förordningen [2019:1288] om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare).

Det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

Regeringen framhöll i budgetpropositionen för 2020 (2019/20:1 utg.omr. 16 s. 109) att en förutsättning för en jämlik skola är att resurser fördelas efter elevernas olika förutsättningar och behov – att skolor med större behov även tilldelas mer resurser. Regeringen hänvisade till att 2015 års skolkommission i sitt slutbetänkande Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35) lyfte fram att svensk skola har en för svag kompensatorisk resursfördelning. Utifrån detta föreslog Skolkommissionen ett nytt, socioekonomiskt viktat och villkorat statsbidrag till huvudmännen för undervisning och elevhälsa. Kommissionen menade att 6 miljarder kronor var en avvägd nivå i syfte att möjliggöra undervisning av hög kvalitet och kompensatoriska insatser för en likvärdig utbildning.

Efter förslag från regeringen i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 avsnitt 10) infördes ett statligt stöd för stärkt

likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklassen och grundskolan. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2020 en förstärkning av det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling med 1 385 500 000 kronor 2020 och beräknade att anslaget ökas med 2 730 000 000 kronor fr.o.m. 2021. Förstärkningen möjliggör enligt regeringen för huvudmännen att fr.o.m. hösten 2020 stärka sin verksamhet i linje med den nivå som Skolkommissionen föreslog. Regeringen föreslog att 4 885 500 000 kronor skulle anvisas till anslaget 1:16 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* för 2020. För 2021 och 2022 beräknades anslaget till 6 230 000 000 kronor per år (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:120).

Utredningen om en mer likvärdig skola

En särskild utredare (Utredningen om en mer likvärdig skola, U 2018:05) har i uppdrag att föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklassen och grundskolan (dir. 2018:71). Syftet är att öka likvärdigheten inom de berörda skolformerna. Utredaren ska bl.a. kartlägga och analysera de bakomliggande orsakerna till skillnaderna i avsatta resurser för undervisning och elevhälsa inom förskoleklassen och grundskolan mellan kommunerna och mellan de enskilda huvudmännen samt hur skillnaden i avsatta resurser påverkar kunskapsresultaten. Om analysen visar att skillnaderna i avsatta resurser behöver minskas för att förbättra kunskapsresultaten ska utredaren ta fram förslag för att minska dessa skillnader genom resurstilldelning och vid behov också lämna förslag på kompletterande insatser samt lämna förslag till nödvändiga författningsändringar. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

Lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor

I lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor (U2018/03429/GV), som regeringen överlämnade till Lagrådet den 30 augusti 2018, föreslås ändringar i skollagen i fråga om systemet för bidrag till enskilda huvudmän för barn och elever som går i fristående förskolor, skolor eller fritidshem.

Avgifter

När det gäller grundskolan och motsvarande skolformer samt förskoleklassen framgår det av skollagen att utbildningen ska vara avgiftsfri. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärvärtyg som behövs för en tidsenlig utbildning samt erbjudas näringsriktiga skolmåltider. Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut (se 9 kap. 8 §, 10 kap. 10 §, 11 kap. 13 §, 12 kap. 10 § och 13 kap. 10 § skollagen). Det är en del av den äldre läroplanens intentioner att eleverna får tillgång till varierad och näringsriktig mat i skolan samt möjlighet att äta lunch tillsammans med andra elever och vuxna (prop. 1997/98:6 s. 78).

Även i gymnasieskolan ska utbildningen vara avgiftsfri, eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärvärtyg som behövs för en tidsenlig utbildning och avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas

ut. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel (se 15 kap. 17 § och 18 kap. 17 § skollagen).

Det får trots bestämmelserna ovan förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med en obetydlig kostnad avses t.ex. kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande (se prop. 2009/10:165 s. 374).

I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten. Bestämmelserna gäller för förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer liksom för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Utskottets ställningstagande

När det gäller att tydliggöra eller ändra ansvarsfördelningen i fråga om skolan inom olika områden vill utskottet uppmärksamma att det framgår av den sakpolitiska överenskommelsen att det ska tas fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap. När det sedan gäller yrkanden om elevhälsan vill utskottet peka på att regeringen har beslutat att Utredningen om elevers möjlighet att nå kunskapskraven (U 2017:07) ska analysera bestämmelserna om tillgång till elevhälsan. Utskottet avvaktar regeringens beredning av dessa frågor.

Utskottet kan när det gäller yrkanden om ansvarsfördelningen och resursfördelningen konstatera att generella statsbidrag bör vara utgångspunkten när staten förmedlar pengar till kommunerna, även om det finns tillfällen när riktade bidrag är lämpliga att använda (bet. 2018/19:UbU10 s. 26). Utskottet vill därför lyfta fram att regeringen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16) har uttalat att regeringens ambition är att de riktade statsbidragen på utbildningsområdet ska bli betydligt färre och enklare.

I fråga om resursfördelningen vill utskottet även påminna om det ansvar som kommunerna har enligt skollagen att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov och att resurserna ska fördelas såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Vid fördelning av resurser till enskilda huvudmän ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning till den egna grundskolan. När det gäller tilläggsbeloppet för en elev som behöver särskilt stöd ska det efter ett förtydligande i skollagen den 1 juli 2017 vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) i två avgöranden ansett att kommuner inte har haft stöd för att minska tilläggsbeloppens storlek till fristående skolor med hänsyn till kommunernas budget.

Utskottet vill även hänvisa till att regeringen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 109) framhållit att en förutsättning för en jämlik skola är att resurser fördelas efter elevernas olika förutsättningar och behov – att skolor med större behov även tilldelas mer resurser. Utskottet vill därför påminna om att riksdagen efter förslag från regeringen i budgetpropositionen för 2018 beslutade att införa ett statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling fr.o.m. 2018. Riksdagen har för 2020 förstärkt det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling med 1 385 500 000 kronor. Från och med 2021 beräknas anslaget ökas med 2 730 000 000 kronor (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16, bet. 2017/18:UbU1, rskr. 2017/18:125 och prop. 2019/20:1 utg.omr. 16, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:120). Utskottet hänvisar också till Utredningen om en mer likvärdig skola som ska föreslå åtgärder för att förbättra resurstilldelningen till förskoleklassen och grundskolan.

När det gäller yrkanden som rör avgifter och måltider i skolan ser utskottet inga skäl att föreslå några ändringar i den gällande lagstiftningen. Utskottet ser heller inga skäl till att föregripa regeringens arbete i fråga om ansvars- och resursfördelningen och elevhälsan. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2019/20:594 (SD) yrkande 2, 2019/20:795 (MP), 2019/20:1044 (S), 2019/20:1132 (S), 2019/20:1622 (V) yrkande 5, 2019/20:2828 (M) yrkande 11, 2019/20:3088 (M) yrkande 10 och 2019/20:3094 (M) yrkande 14.

Val av skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om val av skola.
Jämför reservation 10 (C).

Motionerna

I motion 2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5 begärs att det ska införas ett regelverk som möjliggör för grundskoleelever att välja skolor som ligger i andra kommuner än de som eleverna är folkbokförda i. Det är enligt motionären uppenbart att lagstiftningen ger den kommunala planeringsprocessen företräde framför den enskildes val.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 14 framhåller motionärerna att information om skolvalet behöver tillgängliggöras på ett lättförståeligt och överskådligt sätt. Motionärerna påpekar att det är en hög andel elever, jämfört med grundskolan, som aktivt väljer gymnasieskola. Även i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24 anser motionärerna att information om skolvalet behöver tillgängliggöras på ett lättförståeligt och överskådligt sätt.

Bakgrund och gällande rätt

Enligt 10 kap. 24 § skollagen ansvarar hemkommunen för att det kommer till stånd utbildning i grundskolan för alla som enligt skollagen har rätt att gå i grundskolan och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Skyldigheten ska fullgöras genom att hemkommunen anordnar grundskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda. Om det finns särskilda skäl får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning hemkommunen ansvarar för.

Enligt 10 kap. 25 § skollagen har en elev rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Innan kommunen fattar beslut om att för ett visst läsår ta emot en sådan elev ska den inhämta ett yttrande från elevens hemkommun. Särskilda skäl kan vara bl.a. mobbning och andra allvarliga konfliktsituationer. Prövningen ska göras av den kommun där barnet önskar fullgöra sin utbildning. Hemkommunens inställning i frågan om ersättning för mottagandet är utan betydelse i frågan om barnet ska tas emot eller inte (se prop. 2009/10:165 s. 737).

Att elever ska ha nära till skolan regleras i 10 kap. 29 § skollagen. I bestämmelsen sägs att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. I paragrafen sägs vidare att varje kommun ska organisera sin grundskola så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg från detta får dock göras om förhållandena är så speciella att det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet under skolgången. Vid bedömningen ska särskild vikt fästas vid elevens ålder.

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frånga elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen eller om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Utredningen om en mer likvärdig skola

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (Utredningen om en mer likvärdig skola, U 2018:05) som ska analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklassen och grundskolan (dir. 2018:71). Utredaren ska bl.a. analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om placering vid kommunala skolenheter bör ändras för

att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklassen och grundskolan samt, vid behov, grundsärskolan. I direktiven framhåller regeringen att utgångspunkten för översynen ska vara att det s.k. fria skolvalet (möjligheten att välja skola) ska behållas. På samma sätt som i dag ska det alltså enligt regeringen i första hand vara barnets vårdnadshavare som ska välja skola. Det innebär närmare att utredaren bl.a. ska kartlägga vilka metoder för placering av elever inom förskoleklassen och grundskolan som kommuner använder i dag och analysera hur dessa kan användas för att främja en allsidig social sammansättning av elever. Utredaren ska enligt direktiven säkerställa att kommunerna alltid ska kunna använda syskonförtur som urvalskriterium. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

Information om utbildningar

Enligt 29 kap. 19 § skollagen är kommuner skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor som erbjuds i eller av kommunen och om riksrekryterande utbildningar. Informationen ska utformas enligt vad som anges i 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen (2017:725), dvs. vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. En skolhuvudman för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är vidare enligt 29 kap. 19 a § skollagen skyldig att lämna sådana uppgifter om verksamhetens organisation och ekonomiska förhållanden till Skolverket som behövs för allmänhetens insyn (prop. 2013/14:112, bet. 2013/14:UbU22, rskr. 2013/14:357).

Utbildningsguiden

Utbildningsguiden.skolverket.se är en webbplats för vägledning som är under uppbyggnad. Den vänder sig i huvudsak till elever, föräldrar eller studie- och yrkesvägledare. På webbplatsen finns information och verktyg för att underlätta val av skola och utbildning, bl.a. en beskrivning av skolsystemet och de olika delarna, fakta om skolval och tips och råd om vad elever kan tänka på inför ett val av utbildning och skola. Det finns också en beskrivning av den svenska skolan på engelska och ytterligare fem språk (franska, arabiska, somaliska, persiska och dari) för den som är ny i Sverige.

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkandet om möjligheten att frångå närhetsprincipen, dvs. att eleverna ska placeras i en kommunal skola i sitt närområde, vill utskottet inledningsvis hänvisa till Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05) som bl.a. ska kartlägga vilka metoder för placering av elever inom förskoleklassen och grundskolan som kommuner använder i dag och analysera hur

dessa kan användas för att främja en allsidig social sammansättning av elever. Utredaren ska enligt direktiven säkerställa att kommunerna alltid ska kunna använda syskonförtur som urvalskriterium. Utskottet inväntar utredningens förslag.

Utskottet vill när det gäller yrkandena om information om skolvalet lyfta fram den gällande regleringen av information om utbildningar, som bl.a. innebär att kommuner är skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor. Utskottet vill även nämna Skolverkets webbplats utbildningsguiden.skolverket.se som ger information om skolsystemet och skolvalet samt information för nyanlända på flera språk.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionerna 2019/20:2834 (M) yrkande 5, 2019/20:3110 (C) yrkande 14 och 2019/20:3254 (C) yrkande 24.

Fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om etablering av fristående skolor, ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor och fristående skolor med konfessionell inriktning.

Jämför reservation 11 (SD), 12 (C) och 13 (V).

Motionerna

Etablering av fristående skolor

I motion 2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6 begärs en översyn av reglerna om tillståndsgivning för friskolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola.

I kommittémotion 2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 17 önskar motionärerna att kontrollerna vid friskoleetablering ska skärpas för att motverka risken att oseriösa ägare startar eller tar över en friskola eller förskola. Motionärerna framhåller att man ska kontrollera de ekonomiska förutsättningarna och att det inte är betydligt brottsbelastade personer som ansöker om att få starta eller som tar över en friskola. Även kommittémotion 2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 11 behandlar frågan om ökad kontroll vid friskoleetablering.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

I kommittémotion 2019/20:621 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10 anser motionärerna att en skola måste kunna garantera att de elever som antas till en utbildning också får fortsätta denna och inte lämnas vind för våg vid en eventuell konkurs. Fristående skolor ska åläggas att ha en ekonomisk buffert som säkerhet om de skulle komma på obestånd.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15 föreslås att skolpengen ska ses över för att säkra lika villkor för alla huvudmän. Motionärerna framhåller att skolpengen missgynnar fristående skolor som i snitt får lägre ersättning per elev än kommunala skolor.

I kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 26 önskar motionärerna ett mer rättvist och mer sammanhållet antagningssystem där kommunala och fristående huvudmän ges likvärdiga förutsättningar.

I yrkande 28 begärs att skolpengen ses över i syfte att säkra lika villkor för alla huvudmän. Motionärerna anser att transparensen behöver öka och att kommuner bör ges tydligare nationella riktlinjer för att säkerställa beräkningen av skolpengen.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

I kommittémotion 2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 anser motionärerna att det bör utredas hur alla förskolor kan bli konfessionsfria. Motionärerna vill att alla barn oavsett familjernas tro eller värderingar ska kunna mötas i förskolan och att alla föräldrar med förtroende ska kunna lämna sina barn till förskolan.

Etablering av fristående skolor

Gällande rätt

Grundläggande regler om godkännande av enskilda som huvudmän för skolväsendet finns i 2 kap. 5–7 §§ skollagen. Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskolenhet.

Den 1 januari 2019 infördes det ökade krav för att godkännas som enskild huvudman i 2 kap. 5 § skollagen (prop. 2017/18:158, bet. 2017/18:FiU43, rskr. 2017/18:356). Ändringarna innebär att godkännande endast får ges till den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet. Den enskilde ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Lagändringarna syftar till att säkerställa att privata utförare har tillräckliga förutsättningar att bedriva verksamhet med god kvalitet och stärka allmänhetens tilltro till sektorn.

Vidare krävs att personer som ingår i ägar- och ledningskretsen även i övrigt ska bedömas som lämpliga. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas som lämplig. Det räcker alltså med att en person bedöms som olämplig för att kraven inte ska anses vara uppfyllda. De

omständigheter som enligt förarbetena bör läggas till grund vid prövningen är framför allt tidigare brottslighet och ekonomisk misskötsamhet.

För att godkännande ska lämnas krävs även att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om godkännandet avser gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet en förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs dessutom att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt.

När Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande som enskild huvudman ska den kommun där utbildningen ska bedrivas ges tillfälle att yttra sig. När kommunen yttrar sig bör den bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande (2 kap. 2 § skolförordningen [2011:185] och 2 kap. 2 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Innan en enskild huvudman startar utbildningen ska den samråda om den kommande verksamheten med den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet (2 kap. 6 a § skollagen). Vidare gäller att Skolinspektionen inom ramen för sin tillsyn ska genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva (etableringskontroll), om Skolinspektionen godkännt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a § skollagen).

Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande om huvudmannen inte har följt ett föreläggande och ett missförhållande är allvarligt eller om huvudmannen vid etableringskontrollen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd (26 kap. 13 §). Ett godkännande får även återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande (26 kap. 14 § skollagen).

Skolinspektionens årsredovisning för 2019

I Skolinspektionens årsredovisning för 2019 framhåller inspektionen att lagstiftningen om ägar- och ledningsprövning som rör både tillståndsprövning och tillsyn, trädde i kraft under året. Syftet är att värna att elever under sin skolgång alltid möter aktörer som har lämplighet, insikt i skolans uppdrag och en långsiktigt stabil ekonomi för den skola de driver. Centralt under året var enligt Skolinspektionen att göra välvägd utredningar och gränsdragningar samt att skapa likvärdighet i bedömningar. Skolinspektionen har också prövat och utvecklat metoder, använt nya källor samt samarbetat med andra myndigheter.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

Gällande rätt

En elevs hemkommun är skyldig att betala s.k. skolpeng i form av ett grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärmaterial, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola i grundskolan. Tilläggsbeloppet för en elev som är i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev som är i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen (se bl.a. 10 kap. 37–39 §§ och 16 kap. 52–54 §§ skollagen [2010:800]).

I 14 kap. skolförordningen (2011:185) och 13 kap. gymnasieförordningen (2010:2039) finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse. Vidare finns bestämmelser om att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola ska kunna redovisa för den enskilda huvudmannen hur bidraget har beräknats. Av redovisningen ska beloppen för lokalkostnader, administration och mervärdesskatt framgå. Om det inte finns särskilda skäl ska redovisningen även innehålla beloppen för övriga kostnadslag var för sig (14 kap. 10 §).

Bakgrund och pågående arbete

I lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor (U2018/03429/GV), som regeringen överlämnade till Lagrådet den 30 augusti 2018, föreslås ändringar skollagen i fråga om systemet för bidrag till enskilda huvudmän för barn och elever som går i fristående förskolor, skolor eller fritidshem. Vidare görs bedömningar om redovisning av ekonomisk information på skolenhetsnivå.

I samband med att riksdagen avlog proposition 2017/18:159 Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma till riksdagen med förslag om att inrätta nationella kvalitetskrav för verksamheter som bedrivs inom välfärdens områden (prop. 2017/18:159 punkt 2, bet. 2017/18:FiU44, rskr. 2017/18:357). Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag. Ärendet bereds inom Regeringskansliet (skr. 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018).

Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05) har bl.a. i uppdrag att analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om mottagande och urval till fristående skolor bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklassen och grundskolan samt,

vid behov, grundsärskolan. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020 (dir. 2018:71).

Fristående skolor med konfessionell inriktning

Offentliga huvudmän

Av 1 kap. 6 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen – dvs. den verksamhet inom vilken undervisningen sker utifrån bestämda mål – vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell.

Av förarbetena till den nuvarande skollagen framgår bl.a. att för att undervisning i t.ex. religionskunskap eller historia som innebär en fördjupning i en viss religions troslära ska anses som icke-konfessionell måste den, som all utbildning i skolväsendet, vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och vara saklig och allsidig. Det innebär bl.a. att det i själva undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär (prop. 2009/10:165 s. 227). Det anges också att bestämmelsen innebär att huvudmannen har ett ansvar för att se till att eleven inte blir ensidigt påverkad i olika trosfrågor (s. 636).

I 1 kap. 3 § skollagen definieras undervisning som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden, och utbildning definieras som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål.

Fristående huvudmän

Enskilda huvudmän har ett visst utrymme att bedriva en verksamhet med konfessionella inslag. Enligt 1 kap. 7 § skollagen ska undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. Detta innebär att för den del av utbildningen som inte är undervisning får en fristående förskola eller skola med konfessionell inriktning ha konfessionella inslag, men deltagandet ska vara frivilligt för den enskilda eleven.

I proposition 2009/10:165 (s. 226) anges att i en skola med konfessionell inriktning kan det enligt regeringens uppfattning finnas utrymme för att inom ramen för utbildningen anordna andakter, bönestunder eller någon annan form av religionsutövning, t.ex. fördjupning i den egna trosläran som konfirmationsläsning. Inget hindrar heller att det kan finnas inslag av religiösa symboler eller dylikt i inredningen. Om konfessionella inslag förekommer i utbildningen ska deltagandet vara frivilligt för barnet eller eleven.

Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet

Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet har haft i uppdrag att analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet och bl.a. lämna sådana författningsförslag som behövs för att ett etableringsstopp för fristående skolor med konfessionell inriktning ska kunna införas (dir. 2019:25). Utredningen har lämnat sina förslag och bedömningar i betänkandet *Nya regler för skolor med konfessionell inriktning* (SOU 2019:64).

Utredningen har utarbetat definitioner av begreppen konfessionell inriktning och icke-konfessionell inriktning. Som ett led i detta arbete har utredningen också identifierat ett behov av att definiera begreppet konfessionella inslag. Definitionerna ska enligt utredningens förslag placeras i 1 kap. 3 § skollagen och bör enligt utredningen utformas med hänsyn till internationella åtaganden, t.ex. Europakonventionen och barnkonventionen. Begreppet konfessionella inslag bör enligt utredningen definieras som inslag som innehåller bekännande eller förkunnande delar som tillhör en viss religion. Konfessionell inriktning definieras som verksamhet där det får förekomma konfessionella inslag som initieras och genomförs av huvudmannen. Icke-konfessionell inriktning definieras som verksamhet där det inte får förekomma konfessionella inslag som initieras och genomförs av huvudmannen.

Konfessionella inslag ska, enligt utredningens förslag, endast få förekomma vid en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem om huvudmannen för verksamheten har anmält till tillsynsmyndigheten att verksamheten har en konfessionell inriktning. En enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman för en förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller ett fritidshem ska på motsvarande sätt i sin ansökan ange om verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Anmälan bör endast avse att verksamheten har konfessionell inriktning – inte vilken konfession det gäller.

Kraven på att deltagande är frivilligt föreslås skärpas. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn respektive elever är införstådda med att deltagandet i utbildningsmoment med konfessionella inslag är frivilligt.

Utredningens bedömning är att ett etableringsstopp bör innebära att det efter ett visst datum inte ska lämnas godkännande till enskilda huvudmän som vill bedriva förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola eller fritidshem med konfessionell inriktning. Befintliga verksamheter får finnas kvar under förutsättning att huvudmannen före den 1 juli 2023 dels har anmält till tillsynsmyndigheten att verksamheten har en konfessionell inriktning, dels faktiskt har påbörjat verksamheten och i den tagit emot elever för utbildning.

Utredningen föreslår att ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2022.

Frågan bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Etablering av fristående skolor

När det gäller yrkanden om etablering av fristående skolor vill utskottet inledningsvis framhålla att Skolinspektionen bedömer ansökan utifrån kraven i skollagen samt övriga lagar och regler för den aktuella utbildningen. Prövningen görs för att säkra att alla barn och elever får en likvärdig utbildning, oavsett vilken skola de går på. Det är därför viktigt att den som ansöker om att bli godkänd som huvudman kan visa för Skolinspektionen att utbildningen kommer att leva upp till de krav som ställs.

I fråga om yrkandet om att ett helt nytt tillstånd inte ska behöva utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola kan utskottet konstatera att ett godkännande som huvudman avser en viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet (2 kap. 5 § skollagen [2010:800]). Önskar en huvudman utöka verksamheten vid en befintlig fristående skola måste således ett nytt tillstånd sökas. Utskottet ser inga skäl att föreslå någon ändring i denna reglering.

När det sedan gäller yrkandena om en ökad kontroll vid friskoleetablering vill utskottet lyfta fram den ändring i skollagen som trädde i kraft den 1 januari 2019 om de nya kraven på ägar- och ledningsprövning för att kunna godkännas som enskild huvudman. Lagändringarna omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Vidare ska huvudmannen ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, dels vid tillståndsprövningen, dels fortlöpande. Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma det arbete som Skolinspektionen gör i frågan.

Utskottet anser sammanfattningsvis att det gällande regelverket är väl avvägt och avstyrker med det anförda motionerna 2019/20:594 (SD) yrkande 17, 2019/20:617 (SD) yrkande 11 och 2019/20:2834 (M) yrkande 6.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

Utskottet anser att alla skolor ska vara bra skolor och att elevers framtid inte ska avgöras av var någon bor eller vilken skola man går i.

När det gäller yrkanden om att det ska vara lika villkor mellan huvudmän vill utskottet framhålla att utgångspunkten i skollagen är att i huvudsak samma regelverk gäller för kommunala skolor som för fristående skolor. Det innebär att fristående skolor i princip har fått samma ekonomiska förutsättningar att verka som skolor med offentliga huvudmän och krav på att utbildningen ska vara likvärdig utbildningen vid en kommunal skola. Utskottet vill även i detta sammanhang påminna om de ökade kraven för att kunna godkännas som enskild huvudman i skollagen, den s.k. ägar- och ledningsprövningen, som gäller sedan den 1 januari 2019. Utskottet kan konstatera att regleringen syftar till att säkerställa att privata utförare har tillräckliga förutsättningar att bedriva verksamhet med god kvalitet och stärka allmänhetens tilltro till sektorn.

Utskottet vill när det gäller yrkandet om ett mer rättvist och mer sammanhållet antagningssystem hänvisa till Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05). Utredningen ska bl.a. analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om dels placering vid kommunala skolenheter, dels mottagande och urval till fristående skolor bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklassen och grundskolan samt, vid behov, grundsärskolan. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020. Utskottet avvaktar utredningens kommande betänkande.

När det sedan gäller frågan om transparensen och förståelsen för den s.k. skolpengens beräkning vill utskottet upplysa om att en elevs hemkommun är skyldig att betala en skolpeng i form av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp till en fristående skola för elever som går där. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar och avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Tilläggsbeloppet ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola. Beloppet ska för en elev som är i behov av särskilt stöd vara individuellt bestämt. I skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039) finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse och att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola för den enskilda huvudmannen ska kunna redovisa hur bidraget har beräknats. Utskottet hänvisar även till lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor (U2018/03429/GV) där det föreslås ändringar i skollagen (2010:800) bl.a. i fråga om systemet för bidrag till enskilda huvudmän.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2019/20:621 (SD) yrkande 10, 2019/20:3110 (C) yrkande 15 och 2019/20:3254 (C) yrkandena 26 och 28.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

När det gäller yrkandet om att det bör utredas hur alla förskolor kan bli icke-konfessionella vill utskottet uppmärksamma att undervisningen i skolor eller förskolor ska vara icke-konfessionell oavsett om huvudmannen är kommunal eller enskild. Att en skola eller förskola ska vara icke-konfessionell innebär att det inte kan förekomma religiösa inslag som bön, välsignelse, trosbekännelse, predikan eller någon annan form av förkunnelse. Det betonas i förarbetena att det i undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär (prop. 2009/10:165).

Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet föreslår i betänkandet Nya regler för skolor med konfessionell inriktning (SOU 2019:64) att konfessionella inslag endast ska få förekomma vid en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem om huvudmannen för verksamheten har anmält till tillsynsmyndigheten att verksamheten har en konfessionell inriktning. En enskild som ansöker om att bli godkänd som

huvudman för en förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller ett fritidshem ska på motsvarande sätt ange i sin ansökan om verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Utredningen gör även bedömningen att ett etableringsstopp ska innebära att det efter ett visst datum inte ska lämnas godkännande till enskilda huvudmän som vill bedriva förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola eller gymnasiesärskola med konfessionell inriktning. Utredningen framhåller att ett etableringsstopp innebär utmaningar när det gäller grundläggande fri- och rättigheter som näringsfrihet och religionsfrihet samt när det gäller likabehandling och diskriminering. Betänkandet har remitterats av regeringen, och sista dagen att besvara remissen är den 11 maj 2020. Utskottet inväntar regeringens beredning av ärendet.

Utskottet avstyrker med det anförda motion 2019/20:286 (V) yrkande 6.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Skolinspektionens tillsynsansvar och om Barn- och elevombudet.

Jämför reservation 14 (M), 15 (SD), 16 (C), 17 (L) och 18 (SD, L).

Motionerna

I motion 2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S) anser motionärerna att regeringen bör överväga en tydligare styrning och en utökad uppföljning av Skolinspektionen.

I motion 2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S) framhåller motionärerna behovet av att se över Skolinspektionens roll när elever väljer att byta skola. Enligt motionärerna är Skolinspektionen inte intresserad av att utreda förhållandena som rådde på den gamla skolan.

I partimotion 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 föreslår motionärerna att man ska ge Skolinspektionen i uppdrag att särskilt granska skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. I Skolinspektionens granskningar av placerade barns skolgång framkommer enligt motionärerna att många elever, utan vare sig utredningar eller beslut, följer en anpassad studiegång och får undervisning i en betydligt mindre omfattning än vad som föreskrivs i timplanen.

I kommittémotion 2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 3 önskar motionärerna en ökad satsning på Skolinspektionen. Enligt motionärerna behöver Skolinspektionens rutiner som rör kravställning, kontroller, planering och uppföljning av åtgärder och besök utvecklas och öka.

I yrkande 16 begärs att Barn- och elevombudet avskaffas. Enligt motionärerna bedömer Skolinspektionen och Barn- och elevombudet i vissa fall ärenden olika, vilket innebär att myndigheten motarbetar sig själv.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 anser motionärerna att Skolinspektionens uppföljningar av de skolor som har problem med trygghet och studiero ska förbättras.

I yrkande 6 begärs en översyn av Barn- och elevombudets nuvarande uppdrag med målet att stärka lärarens roll och att anmälningssystemet till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet ändras så att en anmälan ska hanteras av huvudmannen först. Endast om anmälaren inte är nöjd bör anmälningen gå vidare till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet. Även i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 6 framförs ett motsvarande förslag.

I yrkande 12 i partimotion 2019/20:3110 anser motionärerna att Skolinspektionen främst ska inspektera skolans undervisningskvalitet och att det bör införas ett krav på att inspektionerna vägleds av och baseras på relevant och kvalitetssäkrad forskning. Det är enligt motionärerna viktigt att inspektionerna är riskbaserade så att resurserna prioriteras till skolor med låga resultat. Även i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 20 framförs ett motsvarande förslag.

I yrkande 13 i partimotion 2019/20:3110 föreslår motionärerna att skolor med låga kunskapsresultat ska åläggas att ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen. Motionärerna framhåller att en skola där ledningen inte på egen hand lyckats vända utvecklingen kan behöva stöd i detta arbete. Även i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 21 framförs ett motsvarande förslag.

I samma motion yrkande 5 anser motionärerna att Skolinspektionens uppföljningar av de skolor som har som problem med trygghet och studiero ska förbättras.

I kommittémotion 2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1 anser motionärerna att man i grunden ska reformera Barn- och elevombudet och ersätta dagens ordning med en mer rättssäker struktur. Motionärerna framhåller att Barn- och elevombudet riktar kritik och skadestånd mot huvudmannen, men att det av beslutet även framgår att kritiken också riktas mot den lärare eller skolpersonal som enligt ombudet kränkt eleven.

I yrkande 2 föreslår motionärerna att anmälningskedjan bör förtydligas ytterligare. Motionärerna pekar på att Skolinspektionen kan frikänna en lärare som ingripit för att skapa studiero i skolan samtidigt som Barn- och elevombudet driver en skadeståndsprocess i samma ärende.

I yrkande 3 vill motionärerna att man ser över sekretessreglerna när det gäller möjligheten att begära ut handlingar som innehåller känsliga uppgifter om individerna i elevärenden.

Bakgrund och gällande rätt

I 26 kap. skollagen (2010:800) finns det bl.a. bestämmelser om tillsyn och statlig kvalitetsgranskning. Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen).

Av Skolinspektionens instruktion framgår att myndigheten har i uppgift att genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor. Vidare sägs att myndigheten även har andra uppgifter som följer av denna förordning eller av andra föreskrifter eller särskilda beslut (1 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion).

I 12 § Skolinspektionens instruktion regleras att det inom myndigheten ska finnas ett ombud för barn och elever som benämns Barn- och elevombudet. Inom myndigheten ska det finnas ett kansli för Barn- och elevombudet som ansvarar för kansligöromål och föredragning av ärenden och därmed sammanhängande uppgifter i den omfattning som behövs.

Av 13 § instruktionen framgår att Barn- och elevombudet ska

1. utföra de uppgifter som enligt 6 kap. skollagen (2010:800) ska ombesörjas av myndigheten när det gäller att tillvarata barns och elevers enskilda rätt
2. ta initiativ till eller medverka i utbildnings- och informationsverksamhet som rör 6 kap. skollagen samt genom rådgivning och upplysning förklara hur bestämmelserna förhåller sig till diskrimineringslagen (2008:567)
3. upprätthålla kontakter med Diskrimineringsombudsmannen, kommuner, andra myndigheter, elevorganisationer och andra organisationer vars verksamheter rör kränkande behandling.

Enligt 14 § ska Barn- och elevombudet i sitt arbete enligt 13 § 1 beakta Skolinspektionens tillsyn enligt skollagen. Om Barn- och elevombudet i sitt arbete enligt 13 § 1 får uppgifter som kan ha betydelse för tillsynen, ska berörd enhet inom myndigheten informeras om detta.

Inspektion

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion och väljer den form av inspektion som passar bäst beroende på vilken situation som finns i verksamheten. Av Skolinspektionens webbplats framgår följande:

Regelbunden tillsyn

Den regelbundna tillsynen görs på skolor och hos huvudmän som uppvisar stora risksignaler. Dessa skolor väljs ut med hjälp av en analys som bl.a. bygger på skolans kunskapsresultat, enkätsvar från elever - föräldrar och pedagogisk personal. Skolinspektionen tittar även på resultat från tidigare tillsyn och anmälningar och anpassar inspektionen efter behov. Vanliga inslag är intervjuer med elever, lärare och rektorn. Lektionsobservationer och dokumentstudier på plats kan också ingå.

Riktad tillsyn – tillsyn utifrån individärenden

Vem som helst kan lämna synpunkter eller tips om en skola eller annan verksamhet till Skolinspektionen. Utifrån detta görs en bedömning av om det krävs en särskild utredning. En sådan utredning kan antingen ske genom ett besök på skolan eller i verksamheten (riktad tillsyn) eller genom att situationen för en enskild elev utreds (tillsyn utifrån individärenden).

Regelbunden kvalitetsgranskning

I den regelbundna kvalitetsgranskningen besöker Skolinspektionen skolor som bedöms ha ett utvecklingsbehov. Dessa skolor väljs ut med hjälp av en analys som bl.a. bygger på skolans kunskapsresultat, en enkät till elever - föräldrar och pedagogisk personal. Skolinspektionen tittar även på resultat från tidigare tillsyn och anmälningar till inspektionen. Chansen att bli utvald för en regelbunden kvalitetsgranskning ökar om skolan uppvisar stora avvikelser vid den centrala rättningen av nationella prov som Skolinspektionen genomför eller om det var länge sedan skolan fick besök av inspektionen.

I denna granskning har Skolinspektionen valt att titta på områden som forskningen visat är viktiga för att uppnå en framgångsrik undervisning. De fyra områden som granskas är: Rektors ledarskap, Undervisning, Trygghet och studiero samt Bedömning och betygsättning.

2017 års Skolmyndighetsutredning

Skolmyndighetsutredningen (U 2017:04) överlämnade sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) till regeringen i juni 2018. Utredningen föreslår att en Skolmyndighet ska ha i uppdrag att arbeta med tillsyn, stöd till förbättringsåtgärder, specialpedagogiskt stöd, styrdokument och prov, uppföljning och utvärdering, hantering av statsbidrag, produktion och anpassning av vissa läromedel samt godkännande av och rätt till bidrag till enskilda huvudmän. Tillsynen består enligt utredningens förslag av behovsprövad respektive särskild tillsyn.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Roger Haddad har i en interpellation till utbildningsminister Anna Ekström frågat henne om bl.a. funktionen kring Barn- och elevombudet (BEO) och Skolinspektionen (ip.n 2018/19:304 Kritik mot handläggningen av personalkränkningar inom skolan).

Utbildningsministern har i frågan anfört att regeringen i enlighet med Skolkommissionens förslag kommer att se över myndighetsstrukturen på skolområdet. I det arbetet är det enligt utbildningsministern naturligt att även Skolinspektionens och BEO:s respektive roller ses över för att skapa tydlighet för huvudmän, lärare och elever. Utbildningsministerns ambition är att denna översyn ska göras i nära samarbete med Centern och Liberalerna inom ramen för januariavtalet (interpellationsdebatt 2018/19:304 den 29 augusti 2019, anf. 57).

Skrivelse 2018/19:144 Riksrevisionens rapport om Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor

Utbildningsutskottet behandlade skrivelse 2018/19:144 Riksrevisionens rapport om Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor i november 2019 (bet. 2019/20:UbU3, rskr. 2019/20:40). I skrivelsen angav regeringen att den delar Riksrevisionens bedömningar av Skolinspektionens uppföljning av tillsynsbeslut. Regeringen menade att flera av de brister som påtalats är åtgärdade, och det pågår ytterligare insatser för att utveckla Skolinspektionens arbete med en ändamålsenlig uppföljning av tillsynsbesluten. Regeringen uttalade att den kommer att följa upp Skolinspektionens arbete med rekommendationerna vid myndighetsdialogen men inte avser att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av granskningen. Med skrivelsen ansåg regeringen att Riksrevisionens rapport var slutbehandlad.

Utskottet föreslog att riksdagen skulle lägga regeringens skrivelse till handlingarna och föreslog även ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om Skolinspektionens uppföljning av tillsynsbeslut om att regeringen ska ge Skolinspektionen i uppdrag att prioritera och utveckla uppföljningsarbetet. Utskottet framhöll att det konstaterats flera brister i Riksrevisionens granskning av Skolinspektionens arbete med uppföljning av tillsynsbeslut. Utskottet ansåg att kritiken av Skolinspektionens uppföljningsarbete är allvarlig. Vidare ansåg utskottet efter att avvikelser hade påtalats vid Skolinspektionens tillsyn att uppföljningar måste göras som säkerställer att avvikelserna har åtgärdats på ett kvalitetssäkert sätt och som förebygger att ett liknande problem uppstår igen. Utskottet uttalade även att tillsynen också måste följas upp och avslutas enligt likvärdiga principer över hela landet och att Skolinspektionens uppföljningsarbete måste vara transparent. Utskottet pekade på att regeringen i sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport hänvisade till Skolinspektionens pågående och planerade arbete för att rätta till dessa brister. Enligt regeringen ska detta arbete följas upp vid myndighetsdialogen, men utöver det behövs inga ytterligare åtgärder. Utskottet ansåg att detta inte räcker, speciellt mot bakgrund av att brister i Skolinspektionens uppföljning av tillsynen har påtalats tidigare. Myndigheten har aviserat att färre inspektioner kommer att genomföras i den nya tillsynsmodellen, och enligt utskottets mening blir det då än viktigare att uppföljningsarbetet utvecklas så att det säkerställs att

åtgärder sätts in hos huvudmännen för att avhjälpa brister som tillsynen pekat på. Mot ovanstående bakgrund föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att den skulle ge Skolinspektionen i uppdrag att prioritera och utveckla uppföljningsarbetet. Tillsynsbesluten ska följas upp på ett sådant sätt att det blir säkerställt att huvudmännen bedriver verksamheten i enlighet med skollagen.

Skolinspektionens årsredovisning för 2019

I årsredovisningen framhåller Skolinspektionen att likvärdigheten i svensk skola behöver fortsätta att ha stort fokus. Flera skolor fungerar väl men hos andra kan det enligt Skolinspektionen finnas allvarliga problem och brister. Skolinspektionen fortsatte utifrån den situationen under 2019 arbetet med att variera granskningar och situationsanpassa inspektionen. Det är enligt Skolinspektionen viktigt för att tydliggöra två viktiga syften med granskningen, dels att markera för elevers rättigheter i skolor där det brister utifrån lagstiftningen, dels att arbeta med att skolor ska kunna komma längre i sitt kvalitetsarbete. Skolinspektionen står därför såväl för tydlig kontroll som för att främja utveckling och höja kvaliteten. Skolinspektionen utökade under 2019 den regelbundna kvalitetsgranskningen och kunde genom den visa över 300 skolor hur viktiga kvalitetsaspekter bör förbättras. Myndigheten har också fått en tydligare övergripande bild av hur kvalitetsvariationer i svensk skola ser ut. Skolinspektionen har i den regelbundna tillsynen valt att granska huvudmän och skolor med hög risk utifrån sin behovsanalys och har byggt ut den tillsyn som görs efter signal (riktad tillsyn). Sammantaget har detta enligt Skolinspektionen bidragit till en situationsanpassning och god träffsäkerhet. Skolinspektionen har fortsatt sin omläggning av vissa arbetssätt och har genomfört den nya lagstiftningen om ägar- och ledningsprövning.

Budgetpropositionen för 2020

I budgetpropositionen för 2020 uttalade regeringen att Skolinspektionen under senare år har upplevt en stark ökning av ärenden som avser tillsyn utifrån individärenden. På motsvarande sätt har utvecklingen sett ut vad gäller antalet inkomna överklagandeärenden till Skolväsendets överklagandenämnd, där Skolinspektionen är värmyndighet och ska tillhandahålla kansliresurser. Regeringen uttalade även att det är angeläget att Skolinspektionen och Skolväsendets överklagandenämnd kan genomföra sin verksamhet med bibehållen kvalitet och omfattning, inte bara för att hålla handläggningstiderna korta utan även för att skolor snabbt ska få återkoppling efter tillsyn så att de kan starta arbetet med att rätta till sina brister. Regeringen bedömde därför att myndigheten behöver tillföras ytterligare medel. Mot bakgrund av en ökande mängd tillsyn utifrån individärenden till Skolinspektionen respektive ökande ärendemängd för Skolväsendets överklagandenämnd beräknade regeringen att anslaget 1:2 *Statens skolinspektion* behövde ökas med 16 000 000 kronor

fr.o.m. 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:120).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill när det gäller yrkanden om att på olika sätt ändra Skolinspektionens inspektioner framhålla att Skolinspektionen utövar olika typer av inspektion och har arbetat med att förändra sin tillsyn. Under 2018 genomfördes förändringar av Skolinspektionens olika typer av inspektion. Vid halvårsskiftet 2018 införde Skolinspektionen en ny behovsanpassad och läsårsplanerad inspektion av grund- och gymnasieskolor. Arbets sättet består av regelbunden tillsyn, riktad tillsyn och regelbunden kvalitetsgranskning (Statens skolinspektion, årsredovisning, dnr 2018:10925). I Skolinspektionens årsredovisning för 2019 har inspektionen beskrivit sitt arbete bl.a. med fokus på likvärdigheten i den svenska skolan.

När det gäller frågan om Skolinspektionens roll samt frågan om att reformera eller avskaffa Barn- och elevombudet hänvisar utskottet till vad utbildningsministern anfört i interpellationsdebatten den 29 augusti 2019 om att i enlighet med Skolkommissionens förslag se över myndighetsstrukturen på skolområdet (interpellationsdebatt 2018/19:304, anf. 57). Utskottet vill inte föregripa detta arbete.

Utskottet vill när det gäller yrkandena som behandlar Skolinspektionens uppföljningar särskilt framhålla riksdagens tillkännagivande till regeringen i november 2019 med anledning av motionsyrkanden om Skolinspektionens uppföljning av tillsynsbeslut. Enligt tillkännagivandet ska regeringen ge Skolinspektionen i uppdrag att prioritera och utveckla uppföljningsarbetet. Riksdagen anser att uppföljningar måste göras som säkerställer att avvikelser på skolor har åtgärdats på ett kvalitetssäkrat sätt och som förebygger att liknande problem uppstår igen. Förslaget om tillkännagivande kom i samband med att utbildningsutskottet behandlade en skrivelse från regeringen om Riksrevisionens rapport om Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor (skr. 2018/19:144 Riksrevisionens rapport om Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor, bet. 2019/20:UbU3, rskr. 2019/20:40). Utskottet avvaktar regeringens arbete i frågan.

När det sedan gäller frågan om en ökad satsning på Skolinspektionen vill utskottet uppmärksamma att anslaget 1:2 *Statens skolinspektion* ökats med 16 000 000 kronor fr.o.m. 2020 bl.a. mot bakgrund av en ökande mängd tillsyn utifrån individärenden.

Mot ovanstående bakgrund finner utskottet inga skäl att föreslå några ändringar när det gäller Skolinspektionens uppdrag eller Barn- och elevombudet. Utskottet finner heller inga skäl att föreslå några ändringar i den gällande ordningen i fråga om möjligheten att begära ut handlingar som innehåller känsliga uppgifter om individer i elevärenden. Utskottet avstyrker motionerna 2019/20:594 (SD) yrkandena 3 och 16, 2019/20:926 (S), 2019/20:1267 (S), 2019/20:2828 (M) yrkande 6, 2019/20:3110 (C) yrkandena

5, 6, 12 och 13, 2019/20:3254 (C) yrkandena 5, 6, 20 och 21 och 2019/20:3354 (L) yrkandena 1–3.

Särskilda undervisningsformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fjärr- och distansundervisning samt undervisning på entreprenad.

Jämför reservation 19 (C).

Motionerna

I motion 2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7 föreslår motionären att kommunala och fristående skolor ska tillåtas att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 19 vill motionärerna att man ska verka för att möjligheten till fjärrundervisning utökas och nyttjas mellan olika huvudmän. Motionärerna anser att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen och att kommunala och fristående skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad under samma förutsättningar som statliga skolor. Även kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 34 innehåller ett motsvarande förslag.

I motion 2019/20:404 av Solveig Zander (C) föreslår motionären att man ska tillåta att skolor hyr in behöriga lärare i enstaka ämnen i de fall skolorna saknar kompetens. Det kan enligt motionären handla om att undervisningen köps från en annan kommun eller genom entreprenad.

I motion 2019/20:693 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 3 önskar motionären att regeringen ser över hur ett tvåspråkcentrum kan möjliggöras och hur samisk distansutbildning skulle kunna underlättas.

Gällande rätt

Fjärrundervisning

Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med hjälp av informations- och kommunikationsteknik där lärare och elever är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen). Närmare regler om fjärrundervisning finns i 5 a kap. skolförordningen och 4 a kap. gymnasieförordningen. Fjärrundervisning får anordnas för elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i modersmål, studiehandledning på modersmålet, moderna språk, samiska i sameskolan, integrerad samisk undervisning i grundskolan och teckenspråk. I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får

fjärrundervisning anordnas för elever i ämnena modersmål, moderna språk och teckenspråk och för att ge elever studiehjälp på modersmålet.

En huvudman kan bedriva fjärrundervisning inom den egna organisationen endast om det saknas en legitimerad och behörig lärare, saknas en annan lämplig person när det gäller studiehjälp på modersmålet och integrerad samisk undervisning eller om elevunderlaget är otillräckligt.

En försöksverksamhet med fjärrundervisning påbörjades 2016 som gör det möjligt för deltagande huvudmän inom den egna organisationen att bedriva fjärrundervisning utan begränsning av ämnen (förordningen [2015:481] om försöksverksamhet med fjärrundervisning). Syftet med försöksverksamheten är att få ett underlag som ger goda förutsättningar att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än de som föreskrivs i 5 a kap. 2 § första stycket skolförordningen och 4 a kap. 2 § första stycket gymnasieförordningen. Försöksverksamheten pågår efter förlängningar till den 30 juni 2020 (SFS 2019:198).

Entreprenad

I 23 kap. skollagen finns det en inledande definition av entreprenad. Med entreprenad avses att en kommun, en region eller en enskild huvudman med bibehållet huvudmannaskap sluter avtal med någon annan än kommunen, regionen eller den enskilde huvudmannen om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (23 kap. 1 § skollagen).

Definitionen innebär att huvudmannskapet behålls och att det således fortfarande är huvudmannen, dvs. kommunen, regionen eller den enskilde huvudmannen, som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen m.m. Entreprenaddefinitionen är neutral i fråga om utförare. Vem som får vara utförare varierar enligt de övriga bestämmelserna om entreprenad i skollagen.

För grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan gäller som huvudregel att uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen får överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person (23 kap. 3 § skollagen). Exempel på sådan verksamhet är skolskjuts, skolmåltider och elevhälsa (prop. 2009/10:165 s. 510).

Uppgifter som avser undervisning är som huvudregel inte tillåtna att överlämnas på entreprenad. Undantag har dock gjorts för några specifikt angivna ämnen och verksamheter för vilka entreprenad är tillåten genom lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2016 (prop. 2015/16:173, bet. 2015/16:UbU18, rskr. 2015/16:315). Det innebär att uppgifter inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som avser modersmålsundervisning och studiehjälp på modersmålet får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Att det är en annan huvudman som får utföra uppgifterna innebär att det är en kommun, en region, staten (dvs. Sameskolstyrelsen genom sameskolan eller Specialpedagogiska skolmyndigheten genom specialskolan) eller en enskild huvudman som får utföra dessa uppgifter. När det gäller enskilda huvudmän får dessa även

överlämna uppgifter som avser modersmålsundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person (23 kap. 3 a § andra stycket skollagen). Den enskilde som utför uppgifterna behöver alltså inte vara en enskild huvudman.

Vidare är det tillåtet att inom gymnasieskolan överlämna uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person (23 kap. 3 b § skollagen).

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får även uppgifter som avser fjärrundervisning överlämnas till staten på entreprenad (23 kap. 4 § skollagen). Sådana avtal får dock endast slutas för undervisning i teckenspråk, samiska eller integrerad samisk undervisning i grundskolan (5 a kap. 5 § skolförordningen, 4 a kap. 5 § gymnasieförordningen).

Även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmålet får sedan den 1 augusti 2016 överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Uppgifterna får dock endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen, se 23 kap. 1–4 §§ skollagen (prop. 2015/16:173, bet. 2015/16:UbU18, rskr. 2015/16:315).

Distansundervisning

Distansundervisning är inte definierad i skollagen. Enligt förordningen (2011:682) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Torsås kommun får kommunen, som huvudman, anordna nationella program i gymnasieskolan genom distansundervisning för elever från hela landet. Förordningen är tidsbegränsad och gäller t.o.m. den 1 juli 2024. Utbildningen får dock påbörjas senast vårterminen 2021.

Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad

Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad lämnar i sitt slutbetänkande *Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning* (SOU 2017:44) förslag om att stärka skolhuvudmännens möjlighet att erbjuda elever i hela landet den undervisning de har behov av i syfte att alla elever ska få en likvärdig tillgång till utbildning.

Utredningen föreslår bl.a. att fjärrundervisning ska få användas i fler ämnen och att regler om distansundervisning ska föras in i skollagen. Distansundervisning definieras enligt utredningen som interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare kan vara åtskilda i både rum och tid. Till skillnad från fjärrundervisning syftar inte definitionen enbart på specifika undervisningstillfällen inom en utbildning utan på hur hela utbildningen bedrivs under en viss tidsperiod.

Förslagen i utredningen som rör frågor om entreprenad innebär förändringar av hur huvudmän inom skolväsendet, och i viss mån andra

huvudmän, får ta hjälp av andra aktörer. Regelverket för entreprenad förtydligas. På flera områden utökas möjligheterna till sådana samarbeten, t.ex. genom att de får användas i fler skolformer och för fler typer av uppgifter. I ett par fall begränsas dock möjligheterna på grund av förändrade omständigheter som innebär att behovet av entreprenad enligt utredningens mening inte längre finns. Entreprenad ska enligt utredningen vara undantag när det gäller undervisning. Vissa uppgifter som avser undervisning ska därför endast få överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen.

Betänkandet har remitterats av Utbildningsdepartementet.

Tillkännagivanden om möjligheter till fjärrundervisning

I budgetpropositionen för 2020 behandlades riksdagens tillkännagivanden om utvärdering av fjärrundervisning och om utökade möjligheter till undervisning och fjärrundervisning (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 avsnitt 3.5, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:120). Regeringen framhöll följande:

Riksdagen har tillkännagett att regeringen i sin utvärdering av fjärrundervisning dels särskilt bör granska hur lagändringen påverkar huvudmännens incitament att anställa behöriga lärare, dels särskilt bör följa försöksverksamheten med fjärrundervisning i alla ämnen och återkomma med en delrapport senast 2017 (bet. 2014/15:UbU3 punkt 3, rskr. 2014/15:141). Skolverket har haft i uppdrag att utvärdera fjärrundervisning och bl.a. bedöma hur möjligheten till fjärrundervisning påverkar huvudmännens incitament att anställa behöriga lärare. Skolverket slutredovisade uppdraget den 29 oktober 2018 (se närmare skr. 2018/19:75 s. 168 f.). Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Riksdagen har vidare tillkännagett att regeringen bör tillsätta två utredningar om utökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet och fjärrundervisning på entreprenad samt generellt se över entreprenadbestämmelserna i 23 kap. skollagen (bet. 2014/15:UbU3 punkt 4, rskr. 2014/15:141). Båda dessa frågor har utretts och när det gäller utökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet överlämnade regeringen våren 2016 propositionen Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål (prop. 2015/16:173). Utredningens förslag avseende 23 kap. skollagen har remitterats, se närmare skr. 2018/19:75 s. 169. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Propositionen Fjärrundervisning, distansundervisning och vissa frågor om entreprenad

Av Statsrådsberedningens propositionsförteckning från den 14 januari 2020 framgår att propositionen Fjärrundervisning, distansundervisning och vissa frågor om entreprenad är avsedd att lämnas till riksdagen under våren 2020.

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om att förbättra möjligheterna till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad samt möjliggöra distansundervisning anser utskottet att regeringens kommande proposition om fjärrundervisning, distansundervisning och vissa frågor om entreprenad ska avvaktas. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2019/20:404 (C), 2019/20:693 (KD) yrkande 3, 2019/20:2834 (M) yrkande 7, 2019/20:3110 (C) yrkande 19 och 2019/20:3254 (C) yrkande 34.

It i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitaliseringen i skolan.
Jämför reservation 20 (M), 21 (C) och 22 (L).

Motionerna

I motion 2019/20:1389 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 3 vill motionärerna att man ska överväga behovet av ökad digital teknik i skolan. Det är enligt motionärerna en investering som gynnar individen lika mycket som skolan och arbetsgivaren.

Kommittémotion 2019/20:3092 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 13 behandlar frågan om skolans digitalisering och att regeringen snarast bör se till att förslagen i den nationella handlingsplanen för digitalisering av skolväsendet genomförs.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17 begärs att man på nationell nivå tar fram standarder för skolans digitala arkitektur och att sekretessbestämmelserna ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter skola. Motionärerna framhåller att man kan underlätta för andra huvudmän att införa enkla och billiga digitala administrationssystem genom att på nationell nivå ta fram standarder för skolans digitala arkitektur och på så sätt förbättra utväxlingen av information inom skolan. I kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 31 finns ett motsvarande förslag.

I kommittémotion 2019/20:3342 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 8 vill motionärerna säkerställa att den digitala utvecklingen är likvärdig på alla skolor eftersom vissa skolor annars riskerar att komma efter i det digitala arbetet.

I motion 2019/20:2079 av Helena Gellerman (L) vill motionären att man utreder möjligheterna att införa en nationell digital plattform för Sveriges elever där de bästa pedagogerna går igenom olika moment i grundskolans läroplan så att alla Sveriges elever får tillgång till den bästa undervisningen.

Skolans digitalisering

Nationell it-strategi

Under 2015 gav regeringen Skolverket i uppdrag att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet (U2015/04666/S). I uppdraget ingick att lämna förslag för en kritisk, säker och ansvarsfull it-användning hos eleverna, t.ex. när det gäller studiero och personlig integritet, samt vid behov föreslå förändringar i läroplaner, kursplaner eller ämnesplaner. Skolverket redovisade uppdraget 2016 (U2016/01646/S och U2016/02148/GV).

I mars 2017 beslutade regeringen om förtydliganden i och förstärkningar av bl.a. läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för grundskolan och gymnasieskolan. Syftet var att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Ändringarna rör rektorers och lärares uppdrag, skolbibliotekens roll och undervisningen i enskilda ämnen. Sammanfattningsvis var avsikten med ändringarna att införa programmering som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik- och matematikämnen, att stärka elevernas källkritiska förmåga, att eleverna ska kunna lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt med användning av digital teknik, att arbeta med digitala texter, medier och verktyg, att använda och förstå digitala system och tjänster och att utveckla en förståelse för digitaliseringens påverkan på individ och samhälle. Ändringarna omfattade vidare förtydliganden av skolans uppdrag att ge eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och risker med en ökande digitalisering. I exempelvis kursplanen för samhällskunskap i grundskolan har det i det centrala innehållet för ämnet gjorts tillägg om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Regeringen presenterade den 19 oktober 2017 en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Regeringens övergripande mål för den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. Strategin innehåller tre fokusområden för de åtgärder som sammantaget ska leda till att det övergripande målet för strategin uppnås. Varje fokusområde innefattar ett mål och flera delmål som ska uppnås till 2022. De tre fokusområdena är Digital kompetens för alla i skolväsendet, Likvärdig tillgång och användning samt Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter.

Nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR, tidigare Sveriges Kommuner och Landsting, SKL) och Skolverket har genom en samverkan med skolväsendet och näringslivet i projektet #skoldigiplan kommit fram till en handlingsplan som visar en gemensam nulägesbild och problembeskrivning av

digitaliseringen av skolväsendet. I handlingsplanen föreslås 18 initiativ och aktiviteter som anses viktiga för att målen i regeringens nationella strategi för digitalisering av skolväsendet ska kunna realiseras. Syftet med förslagen är att med digitaliseringen som medel skapa bättre förutsättningar för förskolans, skolans och vuxenutbildningens verksamheter (se rapporten #skoldigiplan – Nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet, SKL).

Skolverkets uppdrag

Av Skolverkets regleringsbrev för 2019 och 2020 framgår att myndigheten ska arbeta med att främja digitaliseringen inom skolväsendet och med att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och i administration. Arbetet ska utgå från den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet (U2017/04119/S). I arbetet ska även ingå att följa upp målen i strategin och vilket genomslag digitaliseringsstrategin får i verksamheterna. Skolverket ska föra en dialog med SKR om arbetet. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) årligen senast den sista februari.

Utbildningsminister Anna Ekström och digitaliseringsminister Anders Ygeman meddelade i en debattartikel i Svenska Dagbladet den 19 december 2019 att regeringen beslutat att ge Skolverket rollen som sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Ministrarna framhåller att det kommer att skapa förutsättningar för att digitaliseringen av skolan sker på ett mer genomtänkt och samordnat sätt.

Uppdraget till Skolverket har förts in i 18 § 7 förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk där det framgår att myndigheten fr.o.m. den 1 februari 2020 har ett samlat ansvar (sektorsansvar) inom ramen för sitt verksamhetsområde när det gäller de statliga insatserna för att ta till vara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Det innefattar att vara samlade, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter och andra relevanta parter.

Utbildningsutskottets rapport Digitaliseringen i skolan

Utbildningsutskottet beslutade den 22 oktober 2015 att ta fram en översikt av forskningsrön och andra resultat inom området digitaliseringen i skolan och dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen. Utskottet publicerade i maj 2016 rapporten Digitaliseringen i skolan – dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen. Översikten visar sammanfattningsvis att användningen av digitala verktyg i undervisningen har gett effekter på elevers resultat. Vidare framgår det av rapporten att eftersom tillgången till och användningen av digitala verktyg varierar betydligt bland Sveriges skolor torde det rimligtvis finnas effekter på likvärdigheten. Det finns bl.a. forskning som visar att likvärdigheten påverkas beroende på om de digitala verktygen används med en genomtänkt pedagogik eller inte. Det sägs också att kvaliteten i undervisningen och elevernas inläring påverkas av

digitala verktyg, att det finns såväl positiva som negativa effekter och att när det gäller kvaliteten i undervisningen är väsentligt om de digitala verktygen används med en genomtänkt pedagogik eller inte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att målet för regeringens it-politik är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Skolväsendet behöver säkerställa att elever och personal har den digitala kompetens som behövs för att möta ett alltmer digitaliserat samhälle.

Utskottet vill när det gäller motioner om digitaliseringen i skolan framhålla den nationella digitaliseringsstrategi för skolväsendet som regeringen presenterade i oktober 2017. Regeringens övergripande mål för strategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. Utskottet vill även när det gäller yrkandena om digitaliseringen i skolan lyfta fram det uppdrag som Skolverket har att arbeta med att främja digitaliseringen inom skolväsendet såväl i undervisningen som i administrationen och att följa upp målen i regeringens nationella it-strategi. Utskottet vill i sammanhanget särskilt uppmärksamma att Skolverket den 1 februari 2020 blev sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Det innebär att staten nu tar ett större ansvar för att digitaliseringen av skolan samordnas. Så skapas enligt utskottets mening förutsättningar för att skolan digitaliseras på ett mer genomtänkt och samordnat sätt. Utskottet noterar också att SKR och Skolverket gemensamt har utarbetat en nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2019/20:1389 (S) yrkande 3, 2019/20:2079 (L), 2019/20:3092 (M) yrkande 13, 2019/20:3110 (C) yrkande 17, 2019/20:3254 (C) yrkande 31 och 2019/20:3342 (L) yrkande 8.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (L).

Utskottets ställningstagande

I detta betänkande behandlas ett antal motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade under riksmötet 2018/19

och som riksdagen avslag i enlighet med utskottets förslag (bet. 2018/19:UbU8, bet. 2018/19:UbU9 och bet. 2018/19:UbU10). Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motioner som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2 och

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 2 och 6 samt avslår motionerna

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 9 och 19,

2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6,

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP) yrkande 8,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Skolan behöver säkerställa att elever som är i behov av särskilda anpassningar i form av exempelvis mindre undervisningsgrupper och resursskolor kan få sådan hjälp. Det ska vara kartläggningsmaterial, resultat på nationella prov eller uppgifter från lärare och övrig skolpersonal i samråd med eleven – inte medicinska diagnoser – som ska styra när anpassningar och särskilt stöd ska ges till eleverna. Både specialpedagogers och speciallärares kompetens måste komma de enskilda individerna till del, och därför måste dessa utbildningar byggas ut och kopplas samman med ett professionsprogram för lärare. Information om elevers olika svårigheter ska överlämnas till nästa skola, rektor och lärare vid byten och liknande situationer.

Vi vill förlänga skolplikten i grundskolan till 18 års ålder. Elever som inte uppnår gymnasiebehörighet efter årskurs 9 ska kunna fortsätta inom grundskolan för att nå gymnasiebehörighet upp till 18 års ålder, men elever ska också ha möjlighet att i stället välja att gå vidare till yrkesskolan som har en tydligare yrkesinriktning.

Nästan fyra av tio elever som läser svenska som andraspråk lämnar årskurs 9 utan godkänt betyg. Samtidigt får 96 procent av eleverna som läser ordinarie svenska godkänt. Målet måste vara att alla elever ska lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet. Därför föreslår vi att elevens val avskaffas i sin nuvarande form och att timmarna fördelas över de ämnen där eleven har störst behov.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 9 och 19 samt avslår motionerna

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6,

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP) yrkande 8,

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2,

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 2 och 6,

2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Vi vill att timplanen i matematik delas upp årskursvis och att det införs en nivågruppering i matematik, svenska och engelska fr.o.m. årskurs 7. Det behövs enligt vår mening för att öka möjligheterna att upptäcka elever som kommit efter i undervisningen, men också för att tydliggöra vad eleverna ska ha lärt sig efter varje årskurs. Elevers inläring sker inte alltid i samma takt. Med nuvarande undervisning riskerar elever med något långsammare inläring att hamna efter i undervisningen och tappa motivationen. Samtidigt riskerar elever med snabbare inläring att tappa motivationen för att de saknar utmaningar. Eleverna ska därför få tydliga mål att arbeta med. En gruppering i matematik ska enligt vår mening införas på två nivåer, en särskild och en allmän nivå. På samma sätt ska ämnena svenska och engelska nivågrupperas,

eftersom det är viktiga ämnen som ligger till grund för övriga ämnen och för elevernas fortsatta skolgång.

Vi vill också att det införs en ordning som innebär att elever ska nå målen i viktiga kärnämnen innan de får fortsätta i nästa klass. Utan en stadig grund i skolämnen blir det svårt för en elev att tillägna sig kunskaper i högre årskurser. Om kunskaperna i svenska är bristfälliga går det dessutom ut över samtliga övriga ämnen. Goda kunskaper i svenska är en förutsättning för att kunna ta till sig, förstå och använda information och uppgifter. Inom ämnet matematik byggs en systematik upp där det är nödvändigt att förstå och klara av grunden för att kunna gå vidare i studierna till mer avancerad matematik. Liknande förutsättningar gäller även i NO- och SO-ämnena. Om rektorn inte ser att det finns rimliga möjligheter att en elev kan klara av nästa årskurs behöver eleven gå om aktuell årskurs. Rektorn ska göra en samlad bedömning och fatta det slutgiltiga beslutet om en elevs eventuella behov av att gå om årskursen. Detta ska ske efter samråd med klassläraren och ämneslärarna. Målsmän ska informeras i god tid om deras barn riskerar att inte godkännas eller nå målen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3 samt

avslår motionerna

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 9 och 19,

2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),

2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6,

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP) yrkande 8,

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2 och

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 2 och 6.

Ställningstagande

Jag ser att det finns ett behov av att verka för ett ökat fokus på elevernas kunskapsutveckling. Ett ökat fokus på kunskap skulle skapa tydlighet för eleverna. Det skulle bli lättare för eleverna att veta vad som krävs för att nå målen i skolan, vilket i sin tur skulle öka motivationen. Dagens utformning missgynnar elever från studiesvaga hem. Det skapar dessutom en stor stress, vilket särskilt drabbar flickor. I skollagens inledande delar redogörs för syftet med utbildning inom det svenska skolväsendet. För att skapa bättre förutsättningar för alla elever att lyckas behöver detta syfte tydliggöra skolans kompensatoriska uppdrag. Utbildningens syfte ska vara att varje individ ska utvecklas till sin fulla potential, få relevanta kunskaper och bildas. Kunskapsfokus i läroplanen ska därför öka, och det ska tydliggöras i skollagen att utbildningen också ska utveckla ansvarstagande och respektfullt uppträdande.

För att ytterligare stärka skolans kunskapsfokus behöver elever ges mer undervisningstid. Svenska elever har i dag färre undervisningstimmar än genomsnittet i OECD. Ska svenska elever återigen bli bland de bästa måste antalet lärarledda timmar öka. På sikt ska därför undervisningstiden utökas, bl.a. genom en översyn av terminssystemet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 9 och 19,

2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6,

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP) yrkande 8,

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2,

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 2 och 6,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Det bör göras en utredning som föreslår antingen en timplan för förskoleklassen eller tydligare regleringar av undervisningstiden i skollagen. Hösten 2018 blev förskoleklassen obligatorisk. Den är en egen skolform och har som sådan en egen läroplan. Det som skiljer den från grundskolan är att den inte har en fast timplan, utan skollagen fastslår att ”förskoleklassen ska omfatta minst 525 timmar under ett läsår”. Detta motsvarar ungefär 3 timmars undervisning per dag. Samtidigt säger skollagen även att den obligatoriska verksamheten i förskoleklassen högst får omfatta 6 timmar per dag. Otydligheten i lagstiftningen innebär att det varierar mellan kommunerna hur mycket undervisning barn i förskoleklassen får; i vissa kommuner får de 15 timmar undervisning i veckan, i andra dubbelt så mycket. Förskoleklassen är avgörande för att alla barn ska få en bra start på sin skoltid, och rätten till en bra utbildning bör vara lika i hela landet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (L)

av Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och avslår motionerna

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 9 och 19,

2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S) yrkande 6,

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP) yrkande 8,

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2,

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 2 och 6,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Eftersom tiden är en avgörande faktor för att eleverna ska kunna nå kunskapsmålen i skolan är det viktigt att alla elever får den garanterade undervisningstid de är berättigade till. Förlorad undervisningstid ska tas igen vid ett senare tillfälle. Barns och ungas rätt att få kunskaper som främjar deras

personliga utveckling kommer att ha avgörande betydelse för den enskilda individen men även för den gemensamma samhällsutvecklingen. Det ska råda studiero, studiemotivation och trygghet i klassrummet. Genom att ha ett tydligt fokus på grundläggande baskunskaper i de tidiga stadierna skapas det rätt förutsättningar för att elever i de senare årskurserna får förmågan att analysera, reflektera, resonera och diskutera.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Möjligheter för elever att gå om en årskurs, punkt 2 (M, SD)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M), Patrick Reslow (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Det bör ges större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs. Det finns i dag skolor där mer än hälften av eleverna inte når gymnasiebehörighet. Samtidigt är det snabbast växande programmet på gymnasieskolan introduktionsprogrammet. Det är programmet för elever som saknar gymnasiebehörighet. Den utvecklingen är långsiktigt ohållbar. Grundskolan ska garantera att elever har tillräckliga kunskaper för att klara gymnasieskolan. Därför vill vi att lärare ska få större möjligheter att låta elever gå om en årskurs för att nå årskursens kunskapsmål.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 3 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11,
2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10 och
2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 14 och
avslår motionerna
2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 2,
2019/20:795 av Gustav Fridolin (MP),
2019/20:1044 av Elin Gustafsson (S),
2019/20:1132 av Yasmine Bladelius (S) och
2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) konstaterar att primärvården inte alltid har kapacitet och kompetens att ta hand om barn och unga och familjer i kris samt att rollfördelningen mellan primärvården och psykiatri är oklar. Ett exempel är hur barn och unga hänvisas tillbaka till elevhälsan från primärvården med uppmaningen att elevhälsan ska remittera till barn- och ungdomspsykiatri (BUP), trots att primärvården själv ska remittera till specialistvård när det behövs. IVO har även pekat på att behandlingar skjuts över från BUP till elevhälsan när väntetiderna till BUP blir långa. Detta är allvarligt eftersom elevhälsan i dagens läge inte är en vårdinstans och inte heller har ett behandlande uppdrag. Barn och unga riskerar således att falla mellan stolarna. Därför måste hela vårdkedjan, från elevhälsan till primärvården och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri, reformeras. Samtidigt bör även dagens huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan ses över. Lagstiftningen måste tydliggöra ansvarsfördelningen och öka kraven på samverkan mellan aktörerna. Det är också viktigt att följa många kommuners och landstings arbete med att bygga upp en s.k. första linje så att barn och unga snabbare får vård och hjälp av rätt aktör. Det ska utvärderas så att enhetliga definitioner och riktlinjer kan arbetas fram.

Vi vill också att antalet riktade statsbidrag till skolan minskar. Riksrevisionen har granskat regeringens hantering av statsbidragen och är kritisk. Riksrevisionen konstaterar att den stora mängden statsbidrag leder till en ryckig styrning av svensk skola. De menar att den stora mängden statsbidrag leder till en stor administrativ börda hos huvudmännen och att ansökningar om och redovisning av statsbidrag tar oproportionerligt mycket tid. Dessutom, vilket är mycket allvarligt, menar Riksrevisionen att statsbidragen i vissa fall riskerar att påverka skolutvecklingen åt fel håll.

Vi vill därför att man ser över dessa åttioåttio statsbidrag till förmån för ett stöd som i grunden består av två delar. För det första vill vi att de allmänna statsbidrag som fördelas till kommunerna ökar. För det andra vill vi att en del av stödet ska vara ett s.k. kunskapskontrakt. Detta skulle innebära ett helhetsgrepp om frågorna och att skolorna får ett ändamålsenligt stöd, utan att de behöver lägga viktig tid på att ansöka om och redovisa statsbidrag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 3 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2019/20:795 av Gustav Fridolin (MP),
2019/20:1044 av Elin Gustafsson (S),
2019/20:1132 av Yasmine Bladelius (S),
2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5,
2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11,
2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10 och
2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 14.

Ställningstagande

Innan det införs statligt huvudmannaskap för grundskolan behöver det införas ett statligt skolövertagande av dysfunktionella skolor. Det ska ske i de fall skolor fungerar dåligt och inte lever upp till kraven i de regler och riktlinjer som förmedlas i skolans styrdokument. Det finns skolor, främst i utsatta områden, som inte uppfyller minimikraven när det gäller trygghet och undervisning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 3 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motionerna
2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 2,
2019/20:795 av Gustav Fridolin (MP),

2019/20:1044 av Elin Gustafsson (S),
2019/20:1132 av Yasmine Bladelius (S),
2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11,
2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 10 och
2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 14.

Ställningstagande

Regeringen bör tillsätta en utredning som ålägger grundskolor att erbjuda sina elever kostnadsfri frukost. Flera av landets skolor erbjuder frukost i skolan. Skolor som har frukostservering upptäcker snabbt fördelarna. Det blir lugnare i klassrummen, frånvaron minskar, eleverna blir pedagogiskt mer tillgängliga och deras intresse för kost och hälsa ökar. Av de skolor som serverar frukost i dag är det tyvärr många som tar betalt. Frukost är något som ska erbjudas alla elever, och då får kostnaden inte vara ett hinder för de elever som inte har råd men ofta har det största behovet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Val av skola, punkt 4 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 14 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24 och
avslår motion

2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Det fria skolvalet har ökat utbudet, stärkt kvaliteten och gjort att fler kan välja skola oberoende av vad deras föräldrar tjänar eller har för utbildningsbakgrund. Till gymnasiet är det en hög andel elever, jämfört med grundskolan, som aktivt väljer skola. Ungefär hälften av eleverna väljer en gymnasieskola bortom den egna kommungränsen. Information om skolvalet behöver därför tillgängliggöras på ett lättförståeligt och överskådligt sätt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Fristående skolor, punkt 5 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 11 och

2019/20:621 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10 och
avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6,

2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 26 och 28.

Ställningstagande

Det behöver ställas krav vid friskoleetablering. För att motverka risken att oseriösa ägare startar eller tar över en fristående skola eller förskola måste en betydligt hårdare kontroll ske av både vandel och handel. De ekonomiska förutsättningarna och att det inte är betydligt brottsbelastade personer som startar eller tar över en friskola ska kontrolleras. Alla kontroller är meningslösa om det enkelt går att anlita en s.k. målvakt, vilket ska vara omöjligt med seriösa kontroller. Det har även förekommit att friskolor startats och drivits med lån och bidrag från stater utanför Europa. Risken är mycket stor att en sådan finansiering görs av politiska, religiösa eller strategiska skäl. Av säkerhetsskäl ska det av denna anledning införas ett förbud i skollagen mot att ombud, enskilda personer eller organisationer utanför Norden kan finansiera fristående skolor eller förskolor. Undantag ska gälla internationella skolor, International Baccalaureate (IB) och skolor utomlands som är avsedda för svenska elever.

De religiösa friskolor som varit etablerade sedan lång tid i Sverige och som fungerar väl ska kvarstå. Däremot behöver det införas ett tillfälligt stopp för nyetablering av religiösa friskolor till dess att Skolinspektionen gör konsekventa kontroller av dessa skolor. Detta ska ske med anledning av att en mängd missförhållanden uppdagats på ett flertal av dessa skolor.

Valfriheten i svensk skola ska värnas. Förslaget om vinstförbud i skolsektorn är därför enligt vår mening negativt. Samtidigt finns det en skyldighet för samhället att slå vakt om långsiktigheten och elevers rätts-säkerhet i skolsektorn. En skola måste kunna garantera att de elever som antas till en utbildning också får fortsätta denna och inte lämnas vind för våg vid en

eventuell konkurs. Fristående skolor ska därför åläggas att ha en ekonomisk buffert som säkerhet om skolan skulle komma på obestånd. Det ska då finnas medel att driva friskolan vidare till dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan. Skolinspektionen ska godkänna denna buffert och se till att inga vinster tas ut förrän bufferten är säkrad.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Fristående skolor, punkt 5 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 15 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 26 och 28 samt avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6,

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 11,

2019/20:621 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10 och

2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Skolpengen bör ses över för att säkra lika villkor för alla huvudmän. Skolpengen, som ska fördelas lika oavsett om eleven väljer en kommunal eller en fristående skola, missgynnar fristående aktörer. I snitt får fristående skolor lägre ersättning per elev än kommunala skolor. Det beror delvis på socioekonomisk fördelning av resurser, vilket är bra eftersom resurser ska gå dit de behövs som mest, men det finns även skillnader som inte går att förklara. Samtidigt har kommunen ett särskilt ansvar för elevers skolplikt, vilket inte fristående huvudmän har.

För att öka legitimiteten för systemet behöver skolpengens konstruktion garantera likabehandling. Det finns bl.a. problem med beräkningen då hänsyn inte tas till faktiska lokal- och administrationskostnader, vilket sänker nivån på skolpengen till fristående skolor. Centerpartiet står dock bakom skolpengen som princip. Skolpengen är en förutsättning för det fria skolvalet. Men rätts-säkerheten och de olika förutsättningar som råder mellan huvudmän kräver att skolpengen ses över för att säkra lika villkor för alla huvudmän. Bland annat behöver transparensen öka, systemet uppvisa en viss tröghet och kommuner

ges tydligare nationella riktlinjer för att säkerställa beräkningen av skolpengen. Det behöver också införas ett mer rättvist och sammanhållet antagningssystem där kommunala och fristående huvudmän ges likvärdiga förutsättningar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Fristående skolor, punkt 5 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 och
avslår motionerna
2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkande 17,
2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 11,
2019/20:621 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10,
2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 26 och 28.

Ställningstagande

Det bör utredas hur alla förskolor kan bli icke-konfessionella. Varje individ har själv rätt att välja livsåskådning och utöva den. Alla förskolor, oaktat huvudman, bör därför vara helt icke-konfessionella. Alla barn, oavsett familjernas tro eller värderingar, ska kunna mötas i förskolan. Alla föräldrar måste med förtroende kunna lämna sina barn till förskolan. Religiös eller annan ideologisk påverkan ska därför inte förekomma i förskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Tillsyn, punkt 6 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 och avslår motionerna

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 3 och 16,

2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S),

2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 12 och 13,

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 20 och 21 samt

2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi vill att Skolinspektionen ska få i uppdrag att särskilt granska skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. I Skolinspektionens granskningar av placerade barns skolgång framkommer bl.a. att många elever utan vare sig utredningar eller beslut följer en anpassad studiegång och får undervisning i en betydligt mindre omfattning än vad som föreskrivs i timplanen. Barnombudsmannen vittnar om barn som förvägras sin rätt till utbildning. Det kan handla om barn som flyttas till ett familjehem i mitten eller slutet av en termin, vilket ofta resulterar i långvariga avbrott då både skola och socialtjänst ansett att de kan vänta tills en ny termin börjar. Samtidigt som många satsningar har gjorts för att förbättra samarbetet mellan socialtjänsten, vårdnadshavare och skolan kvarstår det faktum att alltför många unga placerade elever lämnar skolan utan behörighet vare sig till gymnasiet eller högre studier. Information om elevernas skolbakgrund och kunskaper saknas ofta när de börjar en ny skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Tillsyn, punkt 6 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 3 och 16 samt avslår motionerna

2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S),

2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 12 och 13,

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 20 och 21 samt

2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Det behövs en ökad satsning på Skolinspektionen. Missförhållanden och en försämrad arbetsmiljö i skolan med ökad otrygghet har blivit allt vanligare de senaste åren. Därför är behoven av ökade insatser stora. Det behövs insatser där både elever och lärare och övrig skolpersonal ges bättre förutsättningar. Skolinspektionen har en viktig roll i att kontrollera att förhållandena är goda. Skolinspektionens rutiner som rör kravställning, kontroller, planering och uppföljning av åtgärder och besök behöver dock utvecklas och förstärkas. Flera skolverksamheter behöver kontrolleras oftare än vad som görs i dag. Kravställningen i alla led ska förtydligas.

Barn- och elevombudet bör avskaffas. Enligt Skolinspektionen ska Barn- och elevombudet objektivt utreda anmälningar om kränkande behandling, besluta i inkomna ärenden, informera om skollagens krav på nolltolerans mot kränkningar i skolan, ge skolorna råd om hur lagen ska användas, samarbeta med andra myndigheter och ombudsmän och företräda barn eller elever i domstol. Att Skolinspektionen och dess egna Barn- och elevombud i vissa fall bedömer ärenden helt olika innebär att myndigheten motarbetar sig själv. Skolinspektionen har en viktig roll och ska ges möjlighet att agera enhetligt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Tillsyn, punkt 6 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 12 och 13 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 20 och 21 samt

avslår motionerna

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 3 och 16,

2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S),

2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I arbetet med att skapa trygghet och studiero måste Skolinspektionen bli bättre på att följa upp de skolor som uppvisar brister när det gäller elevernas trygghet och studiero. Skolmyndigheterna måste agera tidigt för att stötta rektorer och lärare på dessa skolor. Skolinspektionens uppföljningar av dessa skolor måste därför förbättras.

Det behöver genomföras en översyn av Barn- och elevombudets nuvarande uppdrag med målet att stärka lärarens roll och ändra anmälningssystemet till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet så att en anmälan hanteras av huvudmannen först. I dag är det många lärare och rektorer som inte vågar agera på grund av att de känner en oro för att bli anmälda eller få betala skadestånd. Det finns därför behov av att se över Barn- och elevombudets nuvarande uppdrag med målet att stärka lärarens roll. Det behövs en mer objektiv hantering av kränkingsärenden inom skolan som ger en större tillit till lärarnas agerande i deras yrkesroll. Anmälningar bör alltid i första hand göras till huvudmannen. Endast om anmälaren inte är nöjd bör anmälningen gå vidare till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet.

Skolinspektionen gör vid sidan av sin vanliga tillsyn särskilda kvalitetsgranskningar. Problemet med dessa är bl.a. att de i dag inte kan leda till några sanktioner för en skola med låg kvalitet. Inspektionen av skolor måste förbättras. Fokus måste först och främst ligga på kunskapsresultaten. Fungerande skolor med starka kunskapsresultat bör så långt som möjligt lämnas för sig själva så att de kan fortsätta bedriva sin verksamhet som de själva vill. Det är därför viktigt att inspektionerna är riskbaserade så att resurserna prioriteras till skolor med låga resultat. I syfte att snabbt fånga upp skolor innan situationen blivit för svår bör även skolor med tydligt fallande resultat prioriteras. Skolinspektionen ska därför främst inspektera skolans undervisningskvalitet, och det ska införas ett krav på att inspektionerna vägleds av och baseras på relevant och kvalitetssäkrad forskning.

Skolor med låga kunskapsresultat måste ha en skyldighet att ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen. Om en inspektion konstaterar att utbildningskvaliteten i en skola inte håller måttet måste det finnas möjligheter att sätta in åtgärder. En skola där ledningen inte på egen hand lyckats vända utvecklingen kan behöva stöd i detta arbete. I dag har Skolverket bl.a. insatsen Samverkan för bästa skola, där de erbjuder särskilt tidsbegränsat stöd till utvalda skolor med låga kunskapsresultat. Liknande insatser borde användas även här. I de fall en skola inte samarbetar bör den kunna åläggas att ta emot det externa stödet och vidta åtgärder baserat på det.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Tillsyn, punkt 6 (L)

av Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) yrkandena 3 och 16,

2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S),

2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 12 och 13 samt

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 5, 6, 20 och 21.

Ställningstagande

Dagens organisatoriska modell med två olika avdelningar inom samma myndighet, Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO), kan resultera i att den ena avdelningen frikänner en lärare som ingripit för att skapa studiero i skolan samtidigt som den andra avdelningen driver en skadeståndsprocess i stort sett i samma ärende. När det gäller anmälningar som har sin bakgrund i upplevda kränkningar från lärare (eller annan personal hos skolhuvudmannen) måste det logiska vara att Skolinspektionen först tar reda på om läraren i fråga agerat fel. Därefter kan frågan om skadestånd prövas om myndigheten fortfarande bedömer att det finns fog för anmälan från eleven och föräldrarna. En kommande utredning bör få i uppdrag att analysera om det behöver göras förändringar av formerna för att pröva anmälningar som har sin grund i att en skolhuvudman inte upplevs ha agerat tillräckligt kraftfullt när en elev kränkts av andra elever.

Det kan enligt vår mening finnas skäl att se över sekretessreglerna i anmälningskedjan och i Skolinspektionens och Barn- och elevombudets ärenden eftersom det finns möjlighet för föräldrar att begära ut handlingar som innehåller känsliga uppgifter om individer i elevärenden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Reformera Barn- och elevombudet, punkt 7 (SD, L)

av Roger Haddad (L), Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Maria Nilsson (L) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Skolinspektionens Barn- och elevombud (BEO) riktar kritik och skadestånd mot huvudmannen, men av besluten framgår det klart och tydligt att kritiken riktas också mot den lärare eller skolpersonal som enligt dem kränkt eleven. Detta är särskilt problematiskt eftersom Barn- och elevombudet inte alltid tar kontakt med den lärare som varit föremål för kritiken och vars ingripande resulterat i att föräldrar anmält händelsen till BEO. Vi anser att detta inte är tillräckligt rättssäkert. Självklart ska en lärare alltid få ge sin version av vad som inträffat i klassrummet. I stället är det rektorn eller huvudmannen som svarar myndigheterna. Det är uppenbart att skollagen och det regelverk som styr Skolinspektionens och BEO:s verksamhet måste ändras. BEO behöver därför reformeras och ersättas med en mer rättssäker struktur.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Särskilda undervisningsformer, punkt 8 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 19 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 34 och
avslår motionerna
2019/20:404 av Solveig Zander (C),
2019/20:693 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 3 och
2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, och kommunala och fristående skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad under samma förutsättningar som statliga skolor. Genom fjärrundervisning skulle kompetens kunna delas över hela landet, och lärare skulle kunna fördela sin tjänst på flera skolor utan att själva dagligen behöva åka mellan de olika skolorna. Fjärrundervisning stärker likvärdigheten och ökar kvaliteten och tillgängligheten. Detta förutsätter en utveckling av det digitala användandet och lärandet, något som är viktigt för alla skolor, oavsett storlek och läge. Därför bör man verka för att möjligheten till fjärrundervisning utökas och nyttjas mellan olika huvudmän.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. It i skolan, punkt 9 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3092 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 13 och avslår motionerna

2019/20:1389 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 3,

2019/20:2079 av Helena Gellerman (L),

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17,

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 31 och

2019/20:3342 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Regeringen beslutade 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har lett arbetet med att ta fram en nationell handlingsplan i samverkan med olika aktörer, däribland Skolverket. Den 18 mars 2019 överlämnade SKR en rapport med förslag på nationella initiativ till regeringen i syfte att stödja arbetet med skolväsendets digitalisering. Vi anser att regeringen snarast bör se till att förslagen genomförs.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. It i skolan, punkt 9 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 31 och

avslår motionerna

2019/20:1389 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 3,

2019/20:2079 av Helena Gellerman (L),

2019/20:3092 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 13 och

2019/20:3342 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Digitaliseringen av skolan har än så länge främst fokuserat på undervisningen, men de stora vinsterna finns att göra genom att de administrativa systemen digitaliseras. Ett exempel är Kramfors kommun där man har ett digitalt system för elevadministrationen som hanterar allt från elevers frånvaro till orosanmälningar. Genom standarder för skolors digitala arkitektur på nationell nivå skulle man kunna underlätta för andra huvudmän att införa enkla och billiga digitala administrationssystem. På så sätt skulle utväxlingen av information inom skolan kunna förbättras, statistiken bli bättre och lärarnas administrativa börda minska. Det bör därför tas fram standarder på nationell nivå för skolors digitala arkitektur.

I dag kan det vara svårt att skicka över information om en elev när eleven byter skola på grund av sekretessbestämmelser. Det är viktigt att den nya skolan har kunskap om eleven för att exempelvis kunna sätta in rätt stöd. För att elever ska ges de bästa förutsättningarna när de börjar på en ny skola bör reglerna om information ändras och överlämningar digitaliseras för att minska administrationen. Sekretessbestämmelserna bör därför ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. It i skolan, punkt 9 (L)

av Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3342 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 8 och
avslår motionerna
2019/20:1389 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande
3,
2019/20:2079 av Helena Gellerman (L),
2019/20:3092 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 13,
2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 17 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 31.

Ställningstagande

Det bör säkerställas att den digitala utvecklingen är likvärdig på alla skolor. Digitala verktyg är en del av skolmiljön i dag och kommer i än större grad att vara en del av den framtida miljön. I arbetet med digitala verktyg behöver skolans huvudmän särskilt beakta att utvecklingen är likvärdig på alla skolor, annars riskerar vissa skolor att halka efter i det digitala arbetet. Vi vill fortsätta att främja arbetet med digitala verktyg, samtidigt som det är viktigt att vara medveten om att digitala verktyg likställs med andra hjälpmedel. De fyller sin funktion först när de fylls med pedagogiskt innehåll.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (M)

Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9 och 2018/19:UbU10. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9 och 2018/19:UbU10. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9 och 2018/19:UbU10. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9 och 2018/19:UbU10. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (KD)

Gudrun Brunegård (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9 och 2018/19:UbU10. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 10 (L)

Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9 och 2018/19:UbU10. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:131 av Désirée Pethrus (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att stärka arbetet med att införa porrfiler på skolors datorer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:139 av Daniel Riazat m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en utredning som antingen föreslår en timplan för förskoleklassen eller tydligare regleringar av undervisningstiden i skollagen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:174 av Martina Johansson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man kan ge förutsättningar för alla utförare inom skolan att verka på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka försvårande omständigheter som är beslutade för att icke offentliga organisationer ska kunna bedriva verksamheter inom skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:175 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge skolhuvudmännen möjlighet att köpa in pedagogiska tjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet ämnen som fjärrundervisning tillåts i och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:247 av Helena Vilhelmsson och Ola Johansson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa porrfiler i samtliga offentliga datorer, läsplattor och nätverk i förskolor och skolor, oavsett huvudman, och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur alla förskolor kan bli konfessionsfria och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:404 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta att skolor hyr in behöriga lärare i enskilda ämnen där skolorna saknar kompetens utan att lärarna är anställda av huvudmannen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:581 av Annika Hirvonen Falk (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att distansundervisning ska betraktas som stödåtgärd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk offentlig grundskola ska få statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt övertagande av dysfunktionella skolor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad satsning på Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en plan för digitalisering i skolan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna landsbygdsskolorna och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Barn- och elevombudet bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav för friskoleetablering och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter till läxhjälp inom fritidshemsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att timplanen i matematik delas upp årskursvis och nivågruppering i matematik, svenska och engelska införs fr.o.m. årskurs 7 och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjliggörande av läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ordning där elever ska nå målen i viktiga kärnämnen innan de fortsätter i nästföljande klass och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav för friskoleetablering och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:621 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning ska få ett statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på fristående skolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:674 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa anmälningsskyldighet gentemot Skolinspektionen för skolor och annan utbildningsverksamhet som bedriver en konfessionell inriktning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:693 av Magnus Jacobsson (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur tvåspråkcentrum kan möjliggöras och hur samisk distansutbildning kan underlättas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:783 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett rimligt och attraktivt regelverk för kommunala skolor och fritidshem ska se ut och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:784 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ordning där elever inte flyttas upp till nästa klass förrän de är godkända i kärnämnen svenska och matematik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:795 av Gustav Fridolin (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten i enlighet med Skolkommissionens slutsatser ska ta ökat ansvar för finansieringen av skolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:926 av Patrik Engström och Maria Strömkvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en tydligare styrning och en utökad uppföljning av Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1044 av Elin Gustafsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över hur man kan möjliggöra en mer rättvis resurstilldelning i skolan utifrån elevernas behov och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1132 av Yasmine Bladelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förtydliga skollagen så att alla elever utan kostnad ges möjlighet att delta i aktiviteter som anordnas av skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1267 av Åsa Westlund och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över Skolinspektionens roll då elever väljer att byta skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1360 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till att i grunden förändra den svenska skolan och införa ett system med tre terminer i stället för dagens två och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1389 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av ökad digital teknik i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om att ålägga grundskolor att erbjuda sina elever kostnadsfri frukost och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1627 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utöka antalet minst tillåtna skoldagar från dagens 178 till 183 skoldagar per läsår och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1709 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i skollagen för att låta kommunala utbildningsförvaltningar bedöma enskilda lovangelägenheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1747 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av ett treterminssystem i svensk utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1839 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen och att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2056 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skola för kunskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2057 av Johan Pehrson m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor som en central jämställdhetsfråga och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om porrfilter och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur mansnormer är ett hinder för pojkars kunskapsinhämtning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2079 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för att införa en nationell digital plattform för Sveriges elever där de bästa pedagogerna går igenom olika moment i grundskolans läroplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare förstärkning av satsningen på läslovet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta stödja föräldrarnas delaktighet i sina barns utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2687 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med omedelbar verkan införa ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot muslimska friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2783 av Roland Utbult (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett huvudman, ska ha ett skyddsverktyg på datorer och wifi-nätverk i skolorna så att pornografiskt material filtreras bort samt införa porrfri policy på förskolor och skolor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om resursskolor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolinspektionen i uppdrag att särskilt granska skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2834 av Fredrik Schulte (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett regelverk som möjliggör för grundskoleelever att välja skolor som ligger i andra kommuner än de som eleverna är folkbokförda i och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av reglerna om tillståndsgivning för friskolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta kommunala och fristående skolor att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2851 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot reklam inför skolval och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt sex- och samlevnadsundervisning och porrfri skola och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förverkliga läsa-skriva-räkna-garantin och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2928 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa obligatorisk lovskola och läxhjälp för elever som riskerar att halka efter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3004 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att även i framtiden säkerställa ett anslag för skolresor till Auschwitz och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kunskapskraven i skolan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket ska kunna ta över huvudmannaskapet för skolor med bristande utbildningskvalitet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett minskat antal riktade statsbidrag till skolan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett aktivt skolval i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om information om skolval på fler språk än svenska och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa skolor som främjar religiös och politisk extremism, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undervisningstiden i lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa "elevens val" i sin nuvarande form och i stället fördela timmarna över de ämnen där eleven har störst behov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som innebär en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolplikt i grundskolan till 18 års ålder för de som inte har uppnått gymnasiebehörighet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utbildningsplan i slutet av årskurs 9 och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3092 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolans digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra huvudmannskapet och ansvaret för elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3097 av John Weinerhall (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett skolsystem med verklig konkurrens som bidrar till högre kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skolpeng som utöver en grundsumma baseras på resultat av slutexaminationer, i vilken grad elever studerar vidare eller arbetar efter avslutade studier samt socioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör ges fler verktyg till sanktioner som att utdöma viten och dra in tillståndet att bedriva skolverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökat fokus på elevernas kunskapsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över terminssystemet i syfte att skapa mer undervisningstid och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionens uppföljningar av de skolor har som problem med trygghet och studiero ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av Barn- och elevombudets nuvarande uppdrag genomförs med målet att stärka lärarens roll och att anmälningssystemet till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet ändras så att en anmälan ska hanteras av huvudmannen först, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen främst ska inspektera skolans undervisningskvalitet och att det införs ett krav på att inspektionerna måste vägledas av och baseras på relevant och kvalitetssäkrad forskning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor med låga kunskapsresultat måste ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att information om skolvalet behöver tillgängliggöras på ett lättförståeligt och överskådligt sätt och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skolpengen i syfte att säkra lika villkor för alla huvudmän och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på nationell nivå tas fram standarder för skolans digitala arkitektur och att sekretessbestämmelserna ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att möjligheten till fjärrundervisning utökas och nyttjas mellan olika huvudmän och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3148 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgifter kopplade till specialkost av medicinska skäl och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3169 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för konfessionella friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för religiösa trossamfundens tillstånd att driva skolor och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolinspektionen i uppdrag att granska skolor som drivs av trossamfund eller har en nära koppling till sådana, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka ekonomiska band som finns mellan offentligt finansierade trossamfund och vissa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett aktivt och fritt skolval bör införas och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att transparensen och förståelsen för skolpengens beräkning ska stärkas genom en tydlig modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska tillämpa reglerna för skolskjuts lika, oavsett huvudman, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet idrottstimmar ska utökas till 700 timmar i grundskolan och att antalet timmar i elevens val bör minskas med motsvarande timmar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka ägarprövningen, tillsynen och kontrollen av friskolor för att stoppa religiös och politisk extremism samt pausa nyetableringen av religiösa friskolor till dess att sådana regelverk och kontroller finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökat fokus på elevernas kunskapsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över terminssystemet i syfte att skapa mer undervisningstid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionens uppföljningar av de skolor som har problem med

- trygghet och studiero ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av Barn- och elevombudets nuvarande uppdrag bör genomföras med målet att stärka lärarens roll och att anmälningssystemet till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet bör ändras så att en anmälan ska hanteras av huvudman först, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att verka för att porrfiler införs i datorerna på landets samtliga skolor och förskolor och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Skolinspektionen fokuserar mer på skolor som missköter sig samt ökar antalet oanmälda granskningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen främst ska inspektera skolans undervisningskvalitet och att det bör införas ett krav på att inspektionerna måste vägledas av och baseras på relevant och kvalitetssäkrad forskning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor med låga kunskapsresultat måste ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla det fria skolvalet och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att information om skolvalet behöver tillgängliggöras på ett lättförståeligt och överskådligt sätt och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en översyn av kösystemet till skolor och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer rättvist och mer sammanhållet antagningssystem där kommunala och fristående huvudmän ges likvärdiga förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett generellt bidrag öronmärkt för skolan i stället för riktade statsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skolpengen i syfte att säkra lika villkor för alla huvudmän och tillkännager detta för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på nationell nivå bör tas fram standarder för skolans digitala arkitektur och att sekretessbestämmelserna bör ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och att möjligheterna med distansundervisning bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att möjligheten till fjärrundervisning utökas och nyttjas mellan olika huvudmän och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3297 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tioårig grundskola och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3342 av Helena Gellerman m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att den digitala utvecklingen är likvärdig på alla skolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3354 av Roger Haddad m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i grunden reformera Skolinspektionens barn- och elevombud och ersätta dagens ordning med en mer rättssäker struktur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare förtydliga anmälningskedjan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sekretessreglerna när det gäller möjligheten att begära ut handlingar som innehåller känsliga uppgifter om individerna i elevärendena och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 10

Motion	Motionärer	Yrkanden
10. Motioner som bereds förenklat		
2019/20:131	Désirée Pethrus (KD)	3
2019/20:174	Martina Johansson (C)	2 och 3
2019/20:175	Martina Johansson (C)	1 och 2
2019/20:247	Helena Vilhelmsson och Ola Johansson (båda C)	
2019/20:581	Annika Hirvonen Falk (MP)	3
2019/20:594	Jörgen Grubb m.fl. (SD)	1, 8, 14 och 20
2019/20:616	Jörgen Grubb m.fl. (SD)	11
2019/20:621	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1
2019/20:674	Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD)	
2019/20:783	Robert Stenkvist (SD)	
2019/20:784	Robert Stenkvist (SD)	
2019/20:1360	Alexandra Anstrell (M)	
2019/20:1709	Johnny Skalin (SD)	
2019/20:1747	Kerstin Lundgren (C)	
2019/20:1839	Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C)	
2019/20:2057	Johan Pehrson m.fl. (L)	4
2019/20:2071	Mathias Tegnér (S)	5
2019/20:2456	Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP)	3
2019/20:2687	Richard Jomshof (SD)	1–3
2019/20:2760	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	70
2019/20:2783	Roland Utbult (KD)	1
2019/20:2851	Jonas Eriksson m.fl. (MP)	10–12
2019/20:2928	Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)	2
2019/20:3004	Edward Riedl (M)	
2019/20:3088	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	5–9 och 11–13
2019/20:3089	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	1, 3, 4 och 9

2019/20:3092	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	12
2019/20:3097	John Weinerhall (M)	1, 4 och 5
2019/20:3148	Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD)	2
2019/20:3169	Markus Wiechel (SD)	1–4
2019/20:3188	Gudrun Brunegård m.fl. (KD)	25, 31–33 och 40
2019/20:3189	Mats Green m.fl. (M)	18
2019/20:3254	Fredrik Christensson m.fl. (C)	8, 19, 22, 23, 25, 27 och 32
2019/20:3297	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	5